Významný mezinárodní úspěch České republiky

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST

Zakladatel profesor Ing. Břetislav Chvála, doktor technických věd (DrSc.)

MĚSÍČNÍK SLOVANSKÉHO VÝBORU ČR | ROČNÍK XIV | ČÍSLO 140, ÚNOR 2011 | CENA 8 Kč

Dnes v čísle

ANGLIČAN, KTERÝ JAKO PRVNÍ ŘEKL: LIDICE BUDOU ŽÍT!
Teď je o něm výstava v Památníku Lidice (str. 2)

MSV CHCE NAVÁZAT KONTAKTY S EU
Poprvé o tom rozhodl 10. všeslovanský sjezd (str. 3)

SLOVANÉ, NAŠE VÍTĚZSTVÍ NEVZDÁME!
Významný dokument kyjevského sjezdu (str. 4)

NEODPUSTITELNÉ CHYBY ČESKÉHO MINISTRA
Co nemůže zapomenout Rajko Doleček Schwarzenbergovi (str. 5)

AUTOROVI KYTICE BUDE LETOS 200
Nad výročím se zamýšlí Dagmar Štětinová (str. 6)

VSTUPUJEME DO ROKU VPÁDU HITLERA DO SSSR
Druhá část komentáře doc. Josefa Kůty (str. 7)

TRAGÉDIE V BOHOSUDOVĚ
Dopis, který nám poslal představený chrámu sv. Václava (str. 8)

Galileo bude sídlit v Praze

Tento supermoderní evropský družicový systém má zahrnovat až 32 družic, jež vyšle do kosmu Evropská kosmická agentura ● Začne fungovat naplno asi v roce 2014

BRUSEL (SV) – Jeden z českých listů nadepsal tuto potěšitelnou zprávu jistě přesvědčivě slovy: „SENZACE! PRAHA BUDE ŘÍDIT NAVIGAČNÍ SYSTÉM GALILEO“. Definitivně o tom po letitém dohadování většinově rozhodli 10. prosince (po uzávěrce našeho lednového čísla) unijní ministři dopravy. Podle českého ministra Víta Bárty je to **„pro Českou republiku zcela zásadní úspěch“**, neboť mj. znamená „také mnoho navazujících příležitostí“.

Vládní zmocněnec pro tento projekt Karel Dobeš dodal, že „jde o byznys s nejvyšší přidanou hodnotou, výhledově díky němu mohou místní firmy, potažmo celá ČR, získat miliardy korun“.

Tento civilní systém zajistí přesné zaměření letadel a lodí a také dalších dopravních prostředků. Proto je označován za konkurenci amerického GPS (džípíes). Má zahrnovat až 32 družic (minimálně však osmnáct), které vyšle do kosmu Evropská kosmická agentura. Dvě družice jsou již na oběžné dráze.

Praze dlouhou dobu konkurovala nabídka nizozemského Noorwijku, ale česká iniciativa nakonec slavila úspěch. Zásluhu má na tom jak česká diplomacie, tak někteří europoslanci, mj. první

čs. kosmonaut Vladimír Remek, který je v Evropském parlamentu dlouhá léta členem mezinárodní skupiny označované jako Institucionální panel pro Galileo

Praha se stane sídlem administrativní správy tohoto civilního systému, a to v budově někdejší České konsolidační agentury v Praze 7 , poblíž stanice metra Vltavská **(na snímku)**. Jeho operační centra budou v Itálii a Německu. Základny bude mít Galileo v Latinské Americe a v Arktidě. Asi sto jeho pražských zaměstnanců začne fungovat naplno od roku 2014. Celý družicový systém přijde Evropskou unii podle tiskových zdrojů asi na 90 miliard korun.

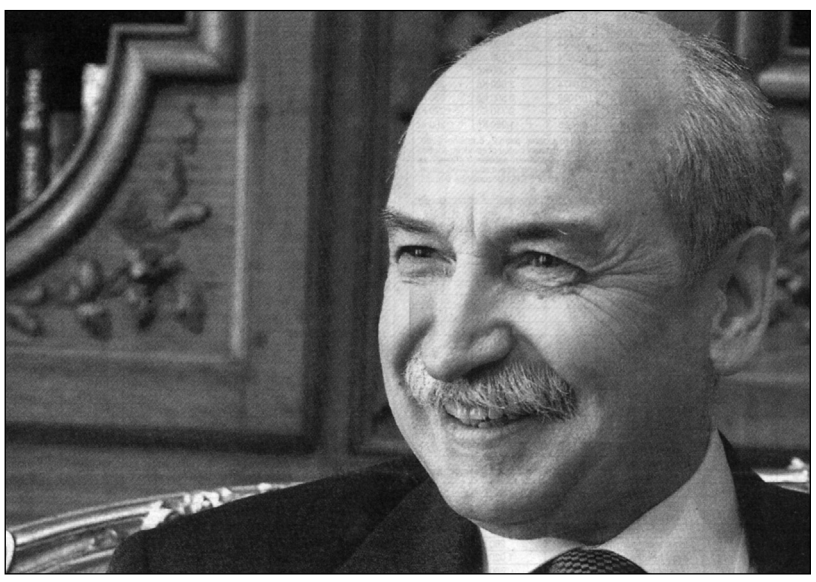
Na Medveděvovi „pracujeme“

První rozhovor nového ruského velvyslance Sergeje Kiseljova

Na otázku Alexandra Mitrofanova z Práva, zda ruský prezident Dmitrij Medveděv přijede v roce 2011 na státní návštěvu ČR, nový ruský velvyslanec Sergej Borisovič Kiseljov odpověděl stručně: „Pracujeme na tom.“ Byl to první novinářský rozhovor, který diplomat v Praze poskytl (Právo 16. 12.).

Na ne právě patřičnou otázku, zda ví, že Klaus často čelí kritice, že „k Rusku přistupuje benevolentně“, velvyslanec Kiseljov odpověděl: „V Rusku pozorně sledujeme stanoviska respektovaných evropských státníků, oceňujeme objektivní a pragmatický přístup a vážíme si zároveň i kritických postojů a diskuse. Příznivý vztah samozřejmě vyvolá vstřícné emoce v každé zemi. Ruská mentalita je navíc taková, že si toho ceníme obzvlášť silně.“

Že je v tom prezident mezi ústavními činiteli ČR, žel, zatím v menšině, si Kiseljov uvědomuje, proto říká: „Máme přece jen více společného než cokoli, co by nás mohlo dělit.“ Jeho pozice je v tom jasná:

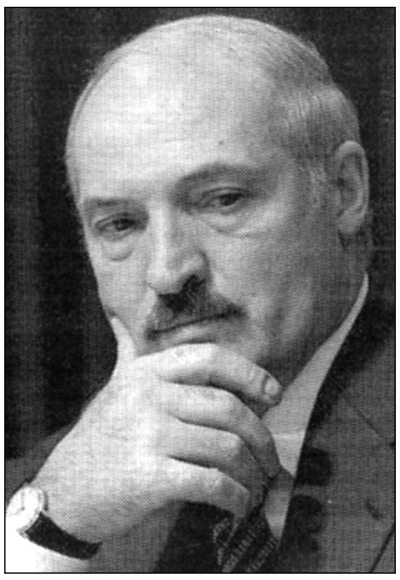
„Dějiny nás nesmějí držet jako rukojmí a nepouštět dál. Tíha nepříznivých historických událostí dolehla také na náš národ.“

Lukašenko počtvrté

MINSK (SV) – V běloruských prezidentských volbách počtvrté zvítězil 19. prosince Alexandr Lukašenko, pro kterého za účasti 1000 zahraničních pozorovatelů hlasovalo téměř 80 % oprávněných voličů, při 90procentní voličské účasti.

Dlouhodobě je známa jeho obliba mezi běloruským obyvatelstvem, především to, že v této bývalé sovětské republice jako jediné uhájila jeho vláda systém sovětských sociálních vymožeností, udržela vysokou zaměstnanost, důsledně odmítala tzv. velkou privatizaci a uhájila tak běloruský společenský majetek, zejména velký průmysl, před nájezdy kapitalistických struktur jak ze západní Evropy, tak i z Ruska, za což byla proti Lukašenkovi rozpoutána dlouhodobá pomlouvačná kampaň, do níž se daří v té či oné míře vtahovat i domácí opozici.

Ještě nebyl zveřejněn výsledek hlasování, když se opoziční struktury pokoušely vyvolat v Minsku protestní demonstraci, kterou vláda označila za pokus o další „barevnou revoluci“ v bývalých sovětských republikách.

(Podrobnosti na s. 4)

Bál 12. února

Slovanský vlastenecký bál v pořadí šestnáctý se koná, jak jsme informovali v minulém čísle, opět v Praze 8, na Vlachovce, a to 12. února od 18 hodin. Hrají manželé Lhotákovi, vstupné 80 Kč. (SV)

Neušlo nám

■ KRONIKA

14. prosince - Slovenská premiérka Iveta Radičová přivítala v Bratislavě maďarského premiéra Viktora Orbána. Návštěva tak vysokého činitele sousední země se konala poprvé od roku 1999. Na dvojí občanství, jak požaduje Maďarsko, ani tentokrát Slovensko nepřistoupilo.

19. prosince – jak ostatně informujeme i na této straně, A. G. Lukašenko byl počtvrté zvolen prezidentem Běloruska.

21. prosince – Milo Djukanovič (48), zvaný Král Černé Hory, dlouholetý předseda vlády této země, která se z jeho iniciativy před časem odtrhla od Srbska, za nejasných okolností z rodinných důvodů odstoupil.

21. prosince – česká vláda přežila pokus o vyslovení nedůvěry, když pro hlasovalo 80 poslanců, proti 113 a k tomu se přidal prezident Klaus, který osobní angažovaností pomohl překlenout koaliční krizi.

18. ledna – ruský prezident Dmitrij Medveděv znovu potvrdil, že jeho vláda uzná stát Palestinu.

■ ŠOKUJÍCÍ ČÍSLO: PŘES 3800

Pražská advokátní kancelář najatá lékařskými odbory rozeslala do konce starého roku právě takový počet – přes 3800 – ověřených výpovědí nemocničních lékařů.

Mnoho lidí jim vyjadřuje svou solidaritu a ztotožňuje se s jejich oprávněnými finančními požadavky. Prezident Václav Klaus vyjádřil ve svém novoročním projevu trochu odlišný názor, když prohlásil: „Výzvy, aby se v některých profesích organizovaně, kolektivně a hromadně odcházelo do ciziny, jsou něčím, s čím se nemůžeme smiřovat. Je to nepřijatelné vydírání. Známá varovná slova o opouštění vlasti z básně Viktora Dyka platí i dnes ve světě mobilů a internetu.“

Jako vždy byl prezident svůj.

(Rubrika Neušlo nám pokračuje i na straně 2, 3, 5, 6 a 7.)

Neušlo nám

■ Start: Ratifikováno

Americký Senát ratifikoval rusko-americkou smlouvu známou jako START 22. prosince, Ruská duma začala s ratifikací 24. prosince a ukončila ji v lednu. V USA pro ni hlasovalo 67 senátorů ze sta, v 450členné ruské Dumě se pro ni v tzv. prvním čtení vyslovilo 350, proti bylo 58. Američané schválili ratifikaci spolu s rezolucí, která sice není součástí smlouvy, ale tím, že zdůraznila právo USA na vybudování systému protiraketové obrany v Evropě, vzbudila nedůvěru v Moskvě, která na ni v adekvátním, tedy podmíněném dokumentu, reagovala. Každopádně připomeňme, že smlouva podepsaná prezidenty Medveděvem a Obamou v dubnu 2010 v Praze dává oběma zemím sedm let na omezení strategických arzenálů asi o třetinu. Počet hlavic má na obou stranách klesnout na 1550 z dosavadních 2200. Počet rozmístěných nosičů, tedy ponorek, letadel a raket, klesne na 700. Smlouva umožňuje vzájemné kontroly těchto arzenálů.

■ Nová kniha: Deník osamělé ženy

Autorka a naše spolupracovnice spisovatelka **Dagmar Štětinová** ji pod názvem **Ten druhý** vydala v nakladatelství Marie Tum. Jde o dramatický příběh ženy, která ztrácí, ale znovu hledá. Citlivým jazykem nahlíží do citlivé ženské duše. Dagmar to ostatně umí.

■ Slovo, které prý mizí

Pravoslavná církev slovem kacířství po staletí častovala katolíky. Jak na konci loňského roku prohlásil metropolita Volokolamský otec Ilarion, z pravoslavného lexikonu toto slovo prý už vymizelo, neboť obě strany jsou dnes ve stavu dialogu. Tento slovní kompromis má podle něho přispět k vzájemnému pochopení obou církví. To se dějí věci!

■ Paměti Michala Kováče

První prezident polistopadového Slovenska Michal Kováč (do této funkce byl zvolen v roce 1993) vydal koncem minulého roku paměti, podle zpravodaje Čs. rozhlasu prý velice čtivé. Exprezident, kterému loni bylo osmdesát let, vzpomíná především na půtky, které vedl s tehdejším slovenským premiérem Vladimírem Mečiarem, takže nemohl obejít ani skandální případ s únosem jeho syna do Rakouska. Kováč nevylučuje, že iniciátorem tohoto zločinného záměru bylo vedení tehdejší slovenské tajné služby, mezitím však na Slovensku vyšly knihy, které o tom hovoří veskrze nesmlouvavě. Za únos však nikdo nebyl na Slovensku trestně stíhán a Vladimír Mečiar, když se po Kováčově odchodu z funkce ujal v zastoupení funkce prezidenta, možné darebáky omilostnil.

■ 150 000 imigrantů v Praze

V hlavním městě ČR žije přes 1 254 000 obyvatel, z čehož je podle CSÚ téměř 150 000 cizinců. V tabulce nejpočetnějších skupin imigrantů jsou na prvním místě Ukrajinci – 50 318, které následují Slováci (na 18 000), Rusové (17 500) a Vietnamci (10 700).

■ Něco nového: Ruské muzeum!

Rus Valerij Larionov otevřel v listopadu v Praze Muzeum ruského umění. Nachází se na Malém náměstí v Praze 1 (u Rothů) a představuje přes 250 pláten, mnohdy i velmi známých ruských mistrů jako Repina, Levitana, Ajvazovského, Serova aj. Je mezi nimi i jeden z prvních portrétů Petra I., který namaloval neznámý umělec ještě za carova života. Obrazy shromažďoval Larionov čtvrt století a většinu děl objevil v Československu, většinou ze zdrojů ruské diaspory, jejíž příslušníci si přivezli obrazy do svého nového domova po odchodu z revolučního Ruska a později je tak či onak někomu v Československu prodali či zdědili je.

Stránky 1 a 2 připravil a redigoval Zdeněk Hoření.

U NÁS DOMA ● U NÁS DOMA ● U NÁS DOMA

Řekl: Lidice budou žít!

Ve výstavní síni IN MEMORIAM v areálu muzea Památníku Lidice byla na konci roku zahájena výstava o vzácném, leč zapomínaném muži, který krátce po lidické tragédii oproti Hitlerovu zkázonosnému příkazu, že Lidice musí zemřít, vyjádřil onu slavnou výzvu „Lidice budou žít!"

Jmenoval se Barnett Stross, narodil se v Polsku v židovské rodině jako jedno z dvanácti dětí 25. prosince 1899, zemřel v Londýně 14. května 1967. Výstava se konala u příležitosti 111. výročí jeho narození.

Putovní výstavu, která potrvá v Lidicích až do konce března 2011, připravil kolektiv pracovníků Památníku Lidice za aktivní účasti paní Mgr. Gabriely Havlůjové, která ji uspořádala na podkladě archivních materiálů, které studovala ve Velké Británii a z archivních materiálů Památníku Lidice. Výstava sestává ze vstupního areálu věnovaného životopisným datům Barnetta Strosse a jeho ústřednímu citátu: „Nové Lidice vzrostly z popela. Je to symbol společné potřeby pro všechny národy světa – žít spolu v přátelství a míru. Pokud Lidice zemřou znovu, zemře i naše civilizace." Tohle Barnett Stross sdělil světu v roce 1963 po Karibské krizi, v dobách horečného zbrojení a úsilí mírových sil o odzbrojení. V půlkruhové místnosti je vystaveno osm uspořádaných panelů provázejících nás aktivitami Barnetta Strosse od jeho narození až po jeho odkaz.

Barnett Stross po absolvování vysoké školy působil jako lékař a žil ve městě Stoke-on-Trent v hornické oblasti, kde poznal těžký život pracujících, rozpoutal kampaň za finanční náhrady horníkům, kteří trpěli vážnými plicními chorobami, a léčil je bezplatně. Politickou kariéru zahájil vstupem do Labouristické strany v roce 1930. V roce 1937 byl zvolen do městské rady Stoke-on-Trent. V letech 1945-1965 vykonával funkci poslance britského parlamentu. Stal se předsedou Společnosti britsko-československého přátelství.

Strossovu výzvu, aby obec Lidice byla znovu vystavěna, podpořili v létě 1942 účastníci celostátní konference britské hornické federace v Blackpoolu. 6. září 1942 bylo ve Stoke-on-Trent za účasti prezidenta Beneše, prezidenta hornické federace Velké Británie Laxthera a sovětského velvyslance Bogomolova založeno hnutí Lidice Shall Live. Před třemi tisíci účastníků Dr. Edvard Beneš mimo jiné řekl: „Na setkání bylo zřejmé, že Lidice nejsou mrtvé, žijí minimálně v srdcích lidí ze Stoke-on-Trent. Od této chvíle město Stoke-on-Trent bude žít stále v srdci každého Čecha." Po Lidicích bylo ještě za války pojmenováno několik obcí v různých částech naší planety. 10. června 1945 československá vláda zveřejnila své rozhodnutí o znovuvybudování Lidic, v roce 1947 se započalo s výstavbou. Bylo vystavěno 150 rodinných domků, kulturní dům, muzeum, obchodní středisko a budova národního výboru. Na výstavbu Lidic doputovala sbírka peněz, vybraných z iniciativy Barnetta Strosse ve Velké Británii.

Barnett Stross se podílel také na jedné z pátracích akcí po lidických dětech. Ze 105 lidických dětí jich nacisté 88 zavraždili, 17 jich přežilo. V roce 1954 přišel Barnett Stross s iniciativou vybudovat v Lidicích růžový sad přátelství a míru. Myšlenka se ujala a v červnu 1955 byl růžový sad slavnostně otevřen a bylo do něho darováno 29 tisíc keřů z 32 zemí světa. Lidičtí vysázeli v areálu muzea lipovou alej, kterou pojmenovali na počest Barnetta Strosse jeho jménem. V roce 1962 využil Barnett Stross svých kontaktů s umělci a vyzval umělce z celého světa, aby darovali svá díla Lidicím. Sešlo se tak 433 děl od 331 autorů ze 34 zemí světa včetně Velké Británie, z nichž vznikla sbírka, která je vystavena v lidické galerii.

Barnett Stross byl československou vládou v roce 1947 oceněn vysokým státním vyznamenáním Řádem bílého lva a 21. června 1957 mu obec udělila čestné občanství Lidic. Celkové pravdivé zhodnocení velké osobnosti se nám sděluje z posledního panelu výstavy: „Barnett Stross považoval za svůj největší úspěch založení hnutí na pomoc Lidicím. Tvrdil, že skutečný úspěch hnutí nebyl v tom, že byla vybrána vysoká finanční částka na obnovu Lidic, ani to, že se mu podařilo založit krásný růžový sad nebo lidickou sbírku umění. Úspěch viděl v tom, že zpráva o zničení obce a vraždě nevinných lidí obletěla celý svět a tento čin spáchaný nacisty se stal zbraní míru."

Vernisáž výstavy měla velice důstojný průběh. Zahájil ji ředitel Památníku Lidice pan Dr. Červencl, který ocenil práci na této výstavě především Mgr. Havlůjové, která měla pronést také hlavní projev, ale místo toho se nacházela v porodnici s právě narozenou dceruškou, a paní Mgr. Rezkové, která v hlavním projevu se zaměřila k významným aktivitám Barnetta Strosse ve prospěch Lidic. Po ní přednesli pozdravné poselství britští hosté, mezi nimi ředitel muzea v Stoke-on-Trent, který mimo jiné vyjádřil naději na rozvoj spolupráce mezi obcemi Lidice a Stoke-on-Trent, zejména pak na výměny návštěv lidických školáků v Stoke-on Trentu a tamějších školáků v Lidicích, které navážou na Strossův odkaz dále rozvíjet britsko-československé přátelství. Politováníhodným úkazem této slavnosti byla neúčast českých novinářů, zúčastnili se jí však novináři britští.

Ota Lev

Věnec z Hradu u Koněva

Slovanský výbor ČR byl 28. prosince jedním z organizací pořádajících vzpomínkový akt u pomníku maršála Ivana Koněva v Praze – Dejvicích k 113. výročí jeho narození. K památníku položil věnec i náčelník vojenské kanceláře Hradu plk. Zdeněk Jakůbek.

Pro Pražany má historická osobnost maršála Koněva mimořádný význam, protože jako velitel 1. ukrajinského frontu zachránil 9. května 1945 se svými vojáky Prahu v posledních dnech druhé světové války před zničením německými fašistickými okupanty.

Zdůraznil to před asi stovkou Pražanů ve svém vystoupení Miroslav Císař, místopředseda Slovanského výboru ČR. Vzpomněl Koněvovu válečnou cestu od obrany Moskvy přes bitvu u Kurska, ve východokarpatské a viselsko-oderské operaci, dobytí Berlína a vyvrcholení jeho válečných zásluh při osvobození Prahy. Císař citoval Koněvův výrok z jeho knihy, když dostal signál k Pražské operaci v květnu 1945: „...v rozkaze bylo zdůrazněno, že naším úkolem není české pohraniční horstvo překonat, ale doslova přeletět." V posledních hodinách druhé světové války v Evropě umírá při osvobozování hlavního města ČSR na půl tisícovky vojáků Rudé armády.

„A tak v době, kdy svět již oslavoval vítězství nad silami fašismu, bylo přátelství národů Československa a Sovětského svazu pečetěno prolitou krví," uvedl řečník. Závěrem svého vystoupení pak ujistil: „Nikdy nezapomeneme a zůstane navždy zapsáno v našich dějinách, že sovětská Rudá armáda největšího slovanského národa zachránila oba naše národy před vyhubením fašistickým Německem."

Další řečník, zástupce vojenského přidělence Ruské federace v ČR plukovník Oleg Smirnov, ocenil, že v osvobozovacích bojích po boku sovětských vojáků šel také 1. československý armádní sbor pod velením generála Ludvíka Svobody. „V době, kdy celý svět vzpomněl 65 roků od norimberského procesu s nacistickými zločinci, chci se opět sklonit před obránci a osvoboditeli Prahy a celého lidstva za jejich odvahu a hrdinství a poděkovat jim, že žijeme bez hrůzy fašismu," řekl plukovník Smirnov.

Jan Jelínek

*Národní umělkyně Jiřina Švorcová byla koncem roku na „roztrhání", když vyšla její nová kniha vzpomínek (**Jiřina Švorcová osobně**). V Galerii Futura se podepsala i Evě Holečkové (na obrázku).*

Blahopřání partyzánské legendě

Dajan Bojanovič Murzin, někdejší velitel 1. čs. partyzánské brigády Jana Žižky, se koncem ledna dožil devadesáti let. Jménem příslušníků tohoto našeho největšího partyzánského seskupení i jménem dalších českých přátel mu poslali srdečné blahopřání Jan Minář a Jan Ondrovčák. Murzin, kteréhо němečtí nohsledové, pátrající po něm i dalších partyzánech, nazývali pro jeho typickou černou bradku „černá smrt", byl vynikajícím organizátorem českého partyzánského hnutí a natrvalo se zapsal do dějin českého protifašistického odboje. V celém východomoravském horském pásmu nebylo koncem války pronásledovanějšího člověka. Murzin to však přežil ve zdraví. Stejně jako několik stovek českých partyzánů se dočkal osvobození. Byl čs. vládou nejednou vyznamenán. Žije ve svém rodném městě Ufě na Urale. Po válce několikrát navštívil Československo, kde byl vždy velice srdečně uvítán.

(SV)

Příští zasedání slovanského aktivu v sobotu **2. dubna** v 9.30 hodin.

(red.)

VNK má nový web

Jak nám oznámil Výbor národní kultury, o. s., došlo 16. 1. ke změně internetové adresy webové stránky: http://www.vybornarodnikultury.cz (dřívější http://www.vnk.ezin.cz se ruší).

Výstava o Slovanech

V chodbě před kanceláří SV ČR 4. ledna otevřela Julie Masopustová z Matice Čech, Moravy a Slezska výstavu Československého slovanského svazu nazvanou stručně **Slované** (podle návrhu Zdeňka Opatřila) a věnovanou historii vztahů slovanských národů. Podařilo se ji přitom – a to poprvé – prolnout pod jednou střechou činnost obou českých slovanských sdružení. Výstavu doprovázela i drobná informační edice mnichovských dokumentů. Předseda Matice Pavel Poláček se ve svém projevu zamýšlel nad současným stavem světa a vyzval slovanské země k posílení spolupráce. Výstava trvala do 4. února.

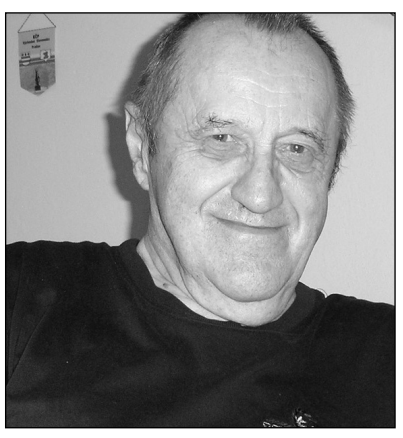
(SV)

Moje vyznání: slovanství

Naše galerie

Loni v září jsem byl představen na slovanském aktivu jako jeden z nových členů redakční rady Slovanské vzájemnosti a byl jsem vyzván, abych také něco pověděl o sobě. Přiznám se, že jsem byl v té chvíli poněkud zaskočen a omezil jsem se proto jen na několik obecnějších životopisných dat.

Považuji to za svůj dluh, který bych chtěl právě těmito řádky splatit. Něco už naznačuje titulek mého zamyšlení: slovanství totiž trvale patřilo a patří k mému životu. A tato tradice má své kořeny ještě u mého dědečka, kterého jsem nepoznal, ale jehož přesvědčením jako českého vlastence jsem vždy žil. Obdivoval srbský národ pro jeho vlastenectví, neohroženost, nepoddajnost. Snad proto i mé jméno, které jsem podědil, má srbský původ. Jmeniny dodnes slavím podle jakéhosi starosrbského kalendáře.

Ta tradice dýchala na mne doma třeba i výzdobou obývacího pokoje mých rodičů. – Na stěně zde visela reprodukce obrazu Václava Brožíka zobrazujícího mistra Jana Husa před kostnickým koncilem. A pak tu nechyběly ani podobizny TGM a Edvarda Beneše. Ač je to k nevíře, podobizny nezmizely z našeho pokoje ani v době nacistické okupace. Pak přišel květen 1945, kdy se kolem nás přesunovala Rudá armáda, aby u Rokycan zaujala demarkační linii. Byl to šťastný dětský zážitek. Před sebou dodnes vidím radostné tváře svých nejbližších, obou sester, maminky i svého otce, který se domlouvá zvláštním slovanským „esperantem" s rudoarmějci a posléze je zve k nám domů. Kupodivu, všichni jsme si rozuměli.

K významným mezníkům mé výchovy patří v pozdější době roční pobyt v moskevské komsomolské škole. V mysli se mi hluboce vryla slova sovětských občanů, kteří se sice smiřovali s ještě nezmizelými stopami války, avšak optimisticky říkali: Všechno bude, jen když válka nebude. Stydím se za každého, který možná pod vlivem dalších událostí na tuto pravdu poválečného života zapomněl.

Vážím si příležitosti chopit se jako člen redakční rady Slovanské vzájemnosti této práce v rámci Slovanského výboru ČR. Chápu tuto příležitost jako okamžik, kdy se můj život jakoby na vzestupné spirále stáčí k jeho začátkům, tedy i k mému dědečkovi, čestnému českému vlastenci.

Miloš Prošek

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

MSV hledá klíče k Evropské unii

Na zasedání 10. všeslovanského sjezdu, který se konal v listopadu loňského roku v Kyjevě, byla přijata rezoluce, která kromě jiného ukládá „v zájmu zlepšení a zvýšení efektivnosti práce Mezinárodního slovanského výboru ustanovit stálý kontakt s vedoucími strukturami Evropské unie a s poslanci Evropského parlamentu".

Evropská unie je dnes významným mezinárodním útvarem, majícím na politické a ekonomické mapě světa své mimořádně důležité postavení. Jejími členy jsou i některé státy slovanského světa a taktéž naše republika. Tuto skutečnost nelze přehlížet, ale pragmaticky vzít na vědomí a respektovat.

V dnešním světě vyvstala řada naléhavých globálních problémů, spojených nejen s prohlubující se krizí kapitalistického systému, ale i stále tíživější životní úrovní rozvojových zemí, kontrastující s pro ně nedostižnou životní úrovní nejbohatších zemí světa.

Do popředí vystupují problémy ekologické, energetické, zdravotní a četné další. Po rozpadu socialistické světové soustavy je také stále častěji nastolována otázka, zda a jak lze „vymyslet nový kapitalismus". Zabývají se jí mnozí ekonomové, politikové i myslitelé, i když stále zřetelněji vystupuje iracionalita těchto úvah.

Byl dokonce účelově vysloven závěr, že současný systém tržního hospodářství – současný kapitalismus, představuje jakoby konečný vrchol vývoje. Přirozeně paralelně lze zaznamenat i úvahy o tom, jaký má být příští socialismus. To vše však nic nemění na bolestech a neřešených strázních v současném světě, včetně cyklicky se opakujících krizí, hladu, válek a přetrvávajících i znásobujících se neduhů neřešitelných za existence kapitalismu.

Evropská unie nestojí stranou od problémů celosvětového charakteru, ale byla jimi zasažena. Je ve složité situaci. Kladou se otázky, zda následkem rozdílného hospodářského vývoje se nerozpadne eurozóna, zda přežije euro. Po Řecku, Irsku vyvstávají další adepti hospodářského úpadku. Mnozí spatřují všelék ve společné rozpočtové politice, v utužení rozpočtové kázně, vytvářejí se záchranné systémy proti „stavu nouze" v některé ze zemí eurozóny a přijímají se další opatření, i když problematické povahy.

Za této situace je pro Českou republiku přínosem skutečnost, že dosud se nestala členem eurozóny a euro nevystřídalo naši korunu. Je kladem, že jsme se zcela nezřekli měnové suverenity ani „manévrovacích možností" při udržování měnové stability a postavení naší koruny.

V mediálních prostředcích se dnes stále častěji objevují články na téma „šance eura na přežití klesá" s tím, že „pravděpodobnost přežití je jen 20%", popřípadě, že „katastrofa se každým dnem blíží". Podobné titulky zahlcují i náš tisk. Je však spíše pravděpodobné, že nejmocnější státy eurozóny učiní vše možné pro zachování euroměny, tak aby její rozpad neohrozil nakonec přetrvání Evropské unie a nepohřbil s ní spojené záměry jejího dotváření v nadstátní útvar. Tak jak si vytkli její političtí ideoví tvůrci a „budovatelé". Jedno z příznačných záhlaví článku v tisku znělo „Euro se nerozpadne, ale dluhy zůstanou". Předznamenává zřejmě výstižně i nejbližší budoucnost euroměny.

Pro slovanské země patřící dnes do Evropské unie je nepřijatelné, aby v budoucnu mohly být poníženy do „ústavního postavení" euroregionů a jakéhosi provincionalismu. Je nepřijatelné, aby se zříkaly své měnové suverenity. Od vývoje v Evropské unii, ale také v eurozóně, se však také nelze izolovat, je třeba jej i jeho důsledky pragmaticky analyzovat a vyvozovat objektivní závěry. Přičemž důležité je využívat i zkušenosti ostatních, jmenovitě slovanských zemí, které jsou členy Evropské unie, popřípadě eurozóny – konkrétně západoslovanských států. **Kalkulovat s brzkým rozpadem Evropské unie, popřípadě eurozóny, může sice vyjadřovat ten či onen subjektivní osobní názor a přání, ale neodpovídá objektivní realitě.**

Navázání kontaktů s vedoucími strukturami Evropské unie, jež vyplynulo z již zmíněné rezoluce nedávného Všeslovanského sjezdu, tak může být do budoucna novým přínosem i pro cílevědomější prosazování optimální ekonomické politiky ve vnějších vztazích slovanských zemí.

Docent JUDr. Mirko Svoboda, CSc.

Posselt na omluvu zapomněl

Bavorský premiér Horst Seehofer přijel 20. prosince do Prahy, čímž konečně někdo z Bavorska zlomil doktrínu CSU (bavorská odnož CDU – pozn. SV). Tato doktrína přikazovala nejezdit do Prahy, dokud nebudou zrušeny čs. prezidentské dekrety. Zda opravdu došlo ke zlomu, uvidíme časem.

Před oficiálním jednáním v Praze si premiér Nečas zajel tajně za Seehoferem do Bavorska, kde prý premiéři odstranili překážky ve vzájemných vztazích a – podle webu listu Welt – „ad acta odložili požadavek odsunutých Němců zrušit dekrety". Česko-bavorské vztahy jsou tím podle tohoto webu „na téže úrovni jako vazby Praha-Berlín".

Vladimír Plesník v Právu (21. 12.) napsal: „Ačkoli se Seehofer opakovaně dovolával důvěrnosti rozhovorů s Nečasem vedených mezi čtyřma očima, pod palbou dotazů německých kolegů (novinářů) nakonec dal – byť velmi opatrně – na srozuměnou, že i ty dekrety přišly na přetřes, neboť úplně všechno bylo v dialogu".

To mělo být řečeno na separátní tiskové konferenci pro německou stranu, což, žel, bavorský host už neopakoval na tiskové konferenci, kterou pořádal Nečas, jenž o tomto tématu ostatně mlčel jako ryba. Nicméně lze z toho vyvodit, že v česko-bavorských vztazích se tím dekrety, jak bylo citováno výše, odložily. Když ne ad acta, tak alespoň trochu stranou.

Do bavorské delegace se vecpal i nechvalně známý Bernd Posselt, šéf Sudetoněmeckého landsmanšaftu, **který k jednání ve Strakově akademii připuštěn nebyl, ale s Nečasem si aspoň podal ruku.**

Svou přítomnost v Praze, žel, nevyužil Posselt k tomu hlavnímu, co česká veřejnost od něho oprávněně očekávala: **že by se jménem svých soukmenovců jako první omluvil české straně za zradu, kterou sudetští Němci jako bývalí čs. občané spáchali po Mnichově na čs. státu.** Že na to měl Posselt čas i příležitost, potvrdil i tím, že když v Praze před německými kamerami pochválil dokumentaristu Davida Vondráčka za film Zabíjení po česku, zpochybňovaný českou veřejností, a režiséra Juraje Herze zase ocenil za film Habermannův mlýn, který měl loni premiéru.

Některá česká občanská sdružení – a mezi nimi i Slovanský výbor ČR – se u nás osmělila kriticky vzkázat Nečasovi (otevřeným dopisem), co si o námluvách s bavorskou návštěvou myslí: že „zvláště urážlivá je účast představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení v delegaci bavorské vlády. Bez ohledu na rozhodnutí spojenců o odsunu tento spolek, podporovaný vládami Bavorska i Spolkové republiky Německo, soustavně používá výrazu »vyhnání« a **usiluje o revizi výsledků druhé světové války, na jejímž rozpoutání a na následujícím okupačním teroru proti občanům Československa se tzv. sudetští Němci výrazně podíleli".** (zh)

Jozef Mravík osmdesátiletý

Slovenský rozhľad stačil ještě ve svém posledním čísle připomenout, že doc. Dr. Jozef Mravík, CSc., oslavil koncem roku svou osmdesátku. K dodatečným gratulantům se připojuje i SV ČR a Slovanská vzájemnost. Mravík osmnáct roků vykonával funkci náměstka ministra kultury SSR.

Jubilant se sám charakterizuje jako teoretik kultury a kulturní politiky. Dnes je předsedou rady partnerského Sdružení slovanské vzájemnosti, do které se v roce 1993 přetransformoval Slovenský svaz čs.-sovětského přátelství.

Často své názory tlumočí ve čtvrtletníku sdružení Slovanská vzájomnosť. Své aktivní místo zaujal jubilant i v Mezinárodním slovanském výboru. Redakce Slovenského rozhľadu se s ním rozloučila slovy: živjo, živjo, mnogaja ljeta, živjo nám! Připojujeme se.

(Red.)

Pomník lidických dětí, ze kterého neznámý zloděj vloni v listopadu ukradl bronzovou sochu dívky, je opět kompletní. Nový odlitek zhruba metr vysoké sochy (na snímku Michala Krumphanzla z ČTK zcela v popředí) byl 17. ledna umístěn na svou pozici v den nedožitých 87. narozenin autorky sousoší Marie Uchytilové. Ředitel památníku Milouš Červencl řekl, že odlitek stál zhruba 30 000 korun, jelikož se sochař Oldřich Hejtmánek vzdal nároků na honorář. Částku památník uhradil z peněz vybraných při veřejné sbírce. Lidé do ní přispěli 161 000 korunami.

SR: O TGM tak i onak

Politici na Slovensku nepřejí sochám. Po Svatoplukovi je na řadě Masaryk. Před Slovenským národním muzeem postavili sochu T. G. Masarykovi, prvnímu československému prezidentu. Slavnostně byla odhalena 28. října, v den 62. výročí ČSR (snímek sochy uveřejnila SV v lednovém čísle – pozn. red.). Městská část Staré Město zadala dílo moravskému výtvarníkovi Jaroslavu Matějíčkovi. Socha ve výšce 2,2 m, zhruba na dvoumetrovém podstavci, vystřídala českého lva, kterého přemístili před budovu nového Slovenského národního divadla, kde je umístěn společně s M. R. Štefánikem.

Na sochu přispělo 115 dárců sumou 47 670 eur. Vzpomínkového podvečera na nábřeží se zúčastnilo asi 400 lidí a organizátoři s potěšením konstatovali, že je to při takové příležitosti nejvíce v posledních letech.

Pozoruhodné bylo, že slavnosti se zúčastnili i protestující proti Svatoplukovi. Mikuláš Dzurinda zdůraznil, že socha bude připomínat novodobý stát Čechů a Slováků. Renomovaný historik Dušan Kováč ocenil zásluhy T. G. Masaryka za to, že se Slovensko etablovalo poprvé v dějinách jako demokratická republika. Mezi přítomnými byli členové Občanské konzervativní strany, Český spolek a Mosty. Připomněli odhalování Masarykovy sochy ve Washingtonu za přítomnosti prezidentů Kováče a Havla, zatímco v Bratislavě chyběl prezident Gašparovič (vyprovázel norský královský pár) i prezident Klaus.

Den vzniku ČSR na Slovensku není státním svátkem, je památným dnem a kolem jeho data se přešlapuje od rozdělení společného státu. Řada historiků se domnívá, že po extrémech prvních vlád v samostatném Slovensku nevědí politici zaujmout racionální stanovisko. Na jedné straně přiznávají, že nebýt ČSR, maďarizací by byli slovenští občané úplně asimilovaní. Velmi opatrně přiznávají, že na pomoc Čechů v kultuře, výchově slovenské inteligence i v jiných oblastech nelze zapomenout. Na druhou misku vah se dává Masarykův čechoslovakismus, který prý potíral svébytnost slovenského národa. Komplikovaný vztah se nevyřeší do té doby, dokud politici budou ustupovat extremistům a neopřou se o historickou skutečnost a její zhodnocení. Strkat hlavu do písku není odpověď.

Ukázkou tendenčního přístupu je Matice slovenská, jejímž zakládajícím členem byl T. G. Masaryk. Dokonce Matici daroval nemalé vlastní finanční částky, aby mohla rozběhnout svou činnost. Daroval 102 tisíc korun (pro Karla Plicku), podruhé půl milionu korun na výzkum slovenského jazyka a jeho nářečí. List prezidenta, v němž projevuje radost nad tím, jak se Matice vzmáhá, byl tenkrát vložen do základů nové budovy Matice.

Nyní je Matice největším kritikem Československa a Masaryka, kterého neuznává pro jeho čechoslovakismus a protestuje proti jeho soše.

Lýdie Grecká, Bratislava

Neušlo nám

■ **Parlament-links** se nazývá list frakce Die Linke v saském sněmu. V čísle 9/2010 nás zaujal článek poslance tohoto sněmu a mluvčího pro menšinovou politiku Hajko Kozla v lužickosrbském znění i v němčině o menšinových právech jako součásti lidských práv a o 20letém působení frakce Die Linke v menšinové politice. Frakce kromě jiného usilovala o dodržování práv Lužických Srbů v souvislosti s tamější těžbou hnědého uhlí a zisky s tím spojenými, zasazovala se o nenarušování jejich náboženských práv a zvyklostí a vystupovala mj. proti pravicovým radikálům, hanobícím kříže nesoucí srbské nápisy. Důsledné sledování, zda a jak jsou dodržována práva slovanských obyvatel Lužice, by nemělo zůstat stranou naší trvalé pozornosti.

■ **Osobitý názor o „eurozóně"** vyjádřila slovenská premiérka I. Radičová, podle které „euro se nedá udržiavať za každú cenu, teda najmä nie vytváraním ‚eurovalu' ani fiškálnou uniou, ktorá nie je pre Slovenskú republiku a pre jej občanov v žiadnom prípade výhodná, lebo napríklad DPH by skočila rovno možno na 24 percent" (SME 11. 1. 2011). V případě Slovenska, které přešlo na euro, je vyjádření premiérky pozoruhodným dokladem o tom, jak si představuje solidaritu při řešení současným problémů, s nimiž se oblast eura snaží vyrovnat. Patrně se opomenulo, že euro má rub i líc!

■ **Prezident Václav Klaus** nedávno v Norimberku označil evropskou měnu euro za špatný nápad. Krizové dopady v oblasti eura tento názor potvrzují – nic na tom nemění ani přistoupení Estonska do oblasti, setkávající se u Estonců se značnými rozpaky. Krajanský list Nový domov, vydávaný Masarykovým memoriálním institutem v Kanadě, napsal: „Češi prostě své měně důvěřují. Důvěra české veřejnosti a také mezinárodních investorů v korunu je unikátní věc, která dosud uniká pozornosti médií. Je realitou, která ovlivňuje naše každodenní chování" (č. 23/2010).

■ **Slovenský rozhľad už jen na internetu.** Ve středu 8. prosince vyšlo poslední číslo dvojtýdenníku Slovenský rozhľad v tiskové podobě. Časopis shodou okolností měl oslavit desáté výročí. Důvody jsou ekonomické, pro řadového občana ovšem i politické – přišel o jeden ze zdrojů své politické orientace. Jeho texty najdete takto: e mail: slovenskyrozhlad@stonline.sk, internet: http://www.slovenskyrozhlad.sk.

■ **Populace západních Slovanů.** Podle nedávno zveřejněných odhadů by měla v roce 2050 činit u Poláků 32 milionů, u nás 10,3 milionu a na Slovensku 4,9 milionu. O Lužici prognózy nic neuvádějí. Zda západních Slovanů bude až 50 milionů, se ostatně může každý přesvědčit již za necelých 40 let!

TGM o „panslavském programu"

„Pozor na to slovo program. Obyčejně bývá hrozně neurčitý – už Nerudovi se nelíbilo ‚slovanské žvanění'. Je přece tolik rozporů mezi slovanskými národy; i my je máme. Dnes jsou všichni slovanští národové až na Lužičany svobodní, budeme se tedy každý starat především o povznesení národa svého. Jako samostatný stát budeme usilovat o přátelství se Slovany; k tomu nás nutí i to, že máme společné odpůrce.

Nepodceňujme citovou hodnotu slovanské vzájemnosti; ale vidím v ní stupeň k vzájemnosti širší a nejširší. Už Kollár hlásal vedle vzájemnosti slovanské také vzájemnost s národy neslovanskými!"

(Hovory s TGM, vydalo nakladatelství Čs. spisovatel, 1990, s. 336)

-da

Tuto stránku řídí a rediguje Mirko Svoboda.

Společně jsme neporazitelnou silou

Prohlášení 10. všeslovanského sjezdu: Slované, naše vítězství nevzdáme!

10. všeslovanský sjezd přijal – jak jsme informovali už v minulém čísle SV – i prohlášení Slované, naše vítězství nevzdáme! Přinášíme jeho plné znění:

Lidstvo si 2. září 2010 připomnělo 65 let od ukončení druhé světové války. Z 50 milionů jejích obětí připadlo 35,3 milionu na občany slovanských států. Takový je smutný důsledek další německé agrese na východ. Její inspirátor a organizátor Adolf Hitler prohlásil: **„Cílem východní politiky, jestli se na ni díváme z hlediska perspektivy, je vytvořit ve východním prostoru území pro usídlení asi sta milionů lidí německé rasy.“**

Plán: Vyhnat 31 milionů

Genocidu slovanských národů uskutečňovalo hitlerovské Německo na základě Generálního plánu Ost (Východ). Předpokládal vysídlení asi 31 milionů lidí z Polska a západní části Sovětského svazu a na tato území se mělo přestěhovat deset milionů Němců. Ostatní obyvatelstvo by čekalo poněmčení. Desítky milionů lidí plánovali hitlerovci přesídlit do západní Sibiře, na Severní Kavkaz, do Jižní Ameriky a Afriky.

O politice vůči ruskému lidu byl Generální plán Ost cynicky lakonický: **„Řeč jde nejenom o rozbití státu se sídlem v Moskvě. Podstata je spíše v tom, aby byli rozdrceni Rusové jako národ, rozprášit je.“** Pro tento cíl se počítalo s rozdělením „území obývaném Rusy, na různé politické regiony s vlastní správou, aby v každém z nich byl zabezpečen oddělený národní rozvoj“.

Generální plán Ost se stal základem Generálního kolonizačního plánu, jeho součástí byly také otázky plného poněmčení Čechů, obyvatelstva Alsaska, Lotrinska, a severního Slovinska a vyhnání Lužických Srbů ze Saska.

Příklady masového hrdinství

Uskutečnit tyto plány prodchnuté nenávistí vůči všemu lidskému se nepodařilo. Do boje s agresory povstali staří i mladí. „Vše pro frontu! Všechno pro vítězství!“ – s těmito hesly žili sovětští lidé v letech Velké vlastenecké války. Bitva u Moskvy, stalingradská bitva, boje na Kurském oblouku, proražení blokády u Leningradu, osvobození Ukrajiny, Běloruska, Balkánu, Polska, Československa – to jsou etapy těžké cesty k vítězstvím, která dala světu příklady masového hrdinství. Na této nepředstavitelně těžké cestě ztratil Sovětský svaz na 27 milionů lidí, Polsko 6 028 000, Jugoslávie 1 706 000, Československo 360 000, Bulharsko 113 570 lidí. Z 5,75 milionu sovětských válečných zajatců bylo do 1. května 1944 na 3,3 milionu zvířecky umučeno a zavražděno v pekle fašistických koncentračních táborů. Jestliže před válkou na sovětském území okupovaném Němci žilo 88 milionů lidí, osvobození se z nich dožilo 55 milionů lidí, čili o 33 milionů méně, z toho ve městech z 25 milionů na 10 milionů, na vesnicích z 63 milionů zbylo 45 milionů.

Rozdrceno přes 600 divizí

Bohužel, čím dále se vzdalujeme Dni vítězství, tím více se bývalí spojenci pokoušejí přenést ohnisko boje s fašismem na svou stranu. Ačkoli na východní frontě **z deseti německých vojáků našlo svou smrt na slovanské půdě osm**, tvrdošíjně se prosazuje mýtus, že o osudu míru se rozhodovalo nikoliv v Evropě, nikoliv na sovětsko-německé frontě, ale na ostrovech v Tichém oceáně.

Rudá armáda, polské vojsko, československý armádní sbor, jednotky jugoslávských partyzánů a vojáků Bulharské lidové armády, rozdrtily 607 divizí fašistického bloku. Anglo-americká vojska v severní Africe a západní Evropě zničila 176 divizí.

Vítězství nad hitlerismem je výslednicí spojení těchto sil v hnutí odporu. Na vítězství nad hitlerovským Německem a jeho satelity se významným způsobem podílelo i mezinárodní slovanské hnutí. Zrodilo se v červenci 1941 ve Spojených státech. Miliony lidí pocházejících ze slovanských zemí vytvořily Americký slovanský kongres, aby napomohly osvobození svých vlastí znásilněných hitlerovci a jejich pomocníky. Významnou sjednocující úlohu sehrál Všeslovanský výbor v Londýně, slovanské organizace Jižní Ameriky, Austrálie, Nového Zélandu a jiných zemí.

Proč se chopil pera Gundorov

Koordinačním centrem mezinárodního slovanského hnutí se stal protifašistický Všeslovanský výbor, vytvořený v roce 1941 v Moskvě. Pořádal rozhlasové mítinky, jejichž průběh byl tlumočen v 26 jazycích do všech zemí a kontinentů, připravoval články a jiné materiály, které distribuovala Sovětská informační agentura (Sovinformbyro) do celého světa, podílel se na formování slovanských vojenských oddílů a partyzánských jednotek. Díky neúnavné činnosti členů výboru se slovanské bratrství ve zbrani stalo základem internacionálního bojového přátelství.

Tyto hrdinné stránky naší historie jsou, žel, potlačovány vinou rozličných politických a ideologických mód. Generálporučík A. S. Gundorov, předseda Všeslovanského výboru, ve svých vzpomínkách napsal:

„Chopil jsem se pera proto, že v početných vydáních o Velké vlastenecké válce nepřikládají historici tomuto tématu odpovídající význam. Zdá se mi, že mlčet o slovanském hnutí, které se tak široce rozvinulo v druhé světové válce, znamená vzdát se velké zásluhy vlasteneckého počinu, vzdát se toho, čemu dával Sovětský svaz takovým důrazem přednost při rozvoji lidového hnutí odporu. Znamená to snižovat jeho význam, který mělo pro výsledky osvobozeneckých bojů ve slovanských zemích.“

Revanšisté přepisují historii

Výsledky podobného potlačování faktů jsou zřejmé. Revanšisté všech barev dnes přepisují historii a výsledky války podle svých potřeb, pokoušejí se rehabilitovat strašné zločiny nacistů, staví agresora i jeho oběti do jedné řady, napomáhají k obnově ideologie, jejímž úkolem je rozbíjet slovanský svět. V zájmu tohoto se rozšiřují pověsti, že myšlenka slovanské vzájemnosti je dávno zapomenutý mýtus, že Rusové, Bělorusové a Poláci nejsou Slované, že Chorvati patří k německým kmenům a Bulhaři k turkskému světu.

Pod nátlakem protivníků slovanské jednoty byla odložena myšlenka společenství nezávislých slovanských států, znovu obnovená v roce 1945. Následně se postupně likvidovaly síly stojící na stráži hodnot slovanského světa – Varšavská smlouva, Sovětský svaz, Československo či Jugoslávie. Vojska NATO přepadla Jugoslávskou svazovou republiku, která neohrožovala ani jednu ze zemí Severoatlantického paktu.

Polabští Slované jako varování

Proces likvidace politických struktur slovanského světa pokračuje. Slovanské státy jsou jeden po druhém vtahovány do Evropské unie, kde je čeká asimilace a rozptýlení v německém světě, jak se to stalo národům a kmenům Polabských Slovanů. Přežili pouze ti, kteří si uchovali věrnost tradicím svých předků.

Slovanská myšlenka prošla drsnými zkouškami v celém průběhu tisíce let. Její životaschopné zdroje se v plné síle prosadily v grunwaldské bitvě s křižáky, byla zakalena ve výhni druhé světové války, v které zvolání „bratři Slované“ znělo i v první linii frontových bitev, i v tvrdých vzdušných soubojích, v partyzánských oddílech protihitlerovské Evropy, i na shromážděních lidu ve Spojených státech, Anglii, Austrálii a v dalších zemích. Toto zvolání se rozeznělo i tehdy, když volalo o pomoc Slovenské národní povstání, Květnové povstání českého lidu a také povstání varšavské. Ve varšavském povstání se proslavila první divize Polského vojska Tadeusze Kościuszka pod velením člena Všeslovanského výboru generála Zigmunda Berlinga, bojující v řadách armády Konstantina Rokossovského.

Výzva k ústavním činitelům

Delegáti 10. všeslovanského sjezdu vážící si nedotknutelných výsledků krymské a postupimské konference, rozsudků norimberského tribunálu, Charty OSN, mezinárodních smluv odsuzujících fašismus vyzývají prezidenty, parlamenty a vlády slovanských zemí – Běloruska, Bosny a Hercegoviny, Bulharska, České republiky, Černé Hory, Chorvatska, Makedonie, Polska, Ruska, Slovenska, Slovinska, Srbska a Ukrajiny, aby spojovali svá úsilí v boji za zachování ideálů našeho vítězství nad německým fašismem, proti překrucování historie, proti revizi výsledků druhé světové války. Požadují přijmout rozhodná opatření proti oslavování nacistických válečných zločinců a jejich pomahačů a také proti poškozování čestných pohřebišť a památníků věnovaných těm, kteří padli v boji proti fašistickým okupantům.

Máme společný úkol uchovat historickou pravdu o boji slovanských národů s fašismem v celé její škále, tváří v tvář našim potomkům. My všichni jsme povinni střežit odkaz těch, kteří padli za svobodu a nezávislost slovanských národů, a proto vyzýváme všechny své vrstevníky hrdě dále nést prapor vítězství. Zkušenosti druhé světové války ukázaly, že **společně jsme neporazitelnou silou.** Pouze společenství slovanských zemí, o kterém snili naši otcové a dědové, spolehlivě ubrání mírovou budoucnost našich bratrských národů.

(Mezititulky redakce SV)

Vzhůru na Minsk?

Není pochyb: Šlo o pokus vyvolat novou „barevnou revoluci“

Prosincové běloruské prezidentské volby přivedly nejmenší východoslovanskou zemi na přelomu roku na první místo zájmu sdělovacích prostředků před Rusko a Ukrajinu, dominující po celý rok. Ani tentokrát se však přes naděje spojované s trhlinami ve vztazích s Ruskem i s vábením tzv. Východoevropského partnerství nepodařilo otřást pevným postavením Alexandra Lukašenka.

Pro své čtvrté prezidentské období byl zvolen **80 % hlasů při více než devadesátiprocentní účasti voličů.**

Přitom scénář byl stejně jako u všech předchozích (pokusů) o „barevnou revoluci“ podpořen příslušnými dotacemi tvrdých měn do správných rukou. Nelze se proto divit, že dotyční příjemci museli na ulici přes televizní kamery sdělit světu utrpěné křivdy a nepravosti a splatit tak alespoň úroky těchto podivných „investic“.

Není už žádným tajemstvím, že již v roce 2004 americký Senát schválil **Belarus Democracy Act** na finanční podporu běloruské opozice, ani že G. Soros prostřednictvím své založené organizace Open Society – Georgian Foundation před volbami poskytl gruzínským opozičním silám 42 milionů a na podporu ukrajinské „oranžové revoluce“ plných 65 milionů dolarů. I hnutí Mladé Bělorusko bylo vytvořeno a financováno tímto americkým miliardářem.

30 % růstu

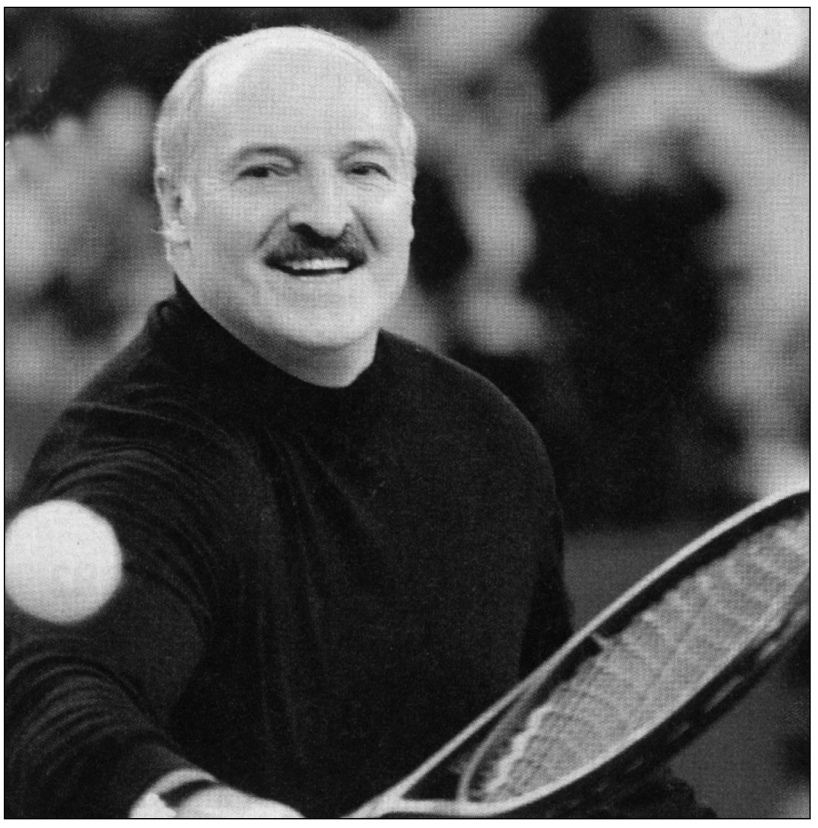
Naproti tomu jen těžko se dozvíte (zejména u nás) **o 30procentním růstu běloruské ekonomiky za posledních pět let, umožňujícím jak pětinové zvýšení důchodů a plánované zdvojnásobení platů lékařů a učitelů.** A už naprostou neznámou zůstává třeba prezidentův úspěšný, nekompromisní boj s dřívější rozbujelou korupcí i v policejních a úřednických řadách. To patří k vysoce oceňovaným úspěchům jeho vnitřní politiky.

Způsob ovládání běloruské společnosti se asi těžko dá nazvat klasickou demokracií. Politický systém je do jisté míry podobný našemu tzv. socialismu s lidskou tváří, avšak má pro velkou většinu Bělorusů stále svoji přitažlivost a vidí v něm jak přijatelnou současnost, tak i dobrou budoucnost země.

Platí to především o svým způsobem privilegovaných a materiálně zvýhodňovaných vrstvách obyvatel ve složkách státního aparátu a poměrně sociálně dobře zajištěných důchodcích. Důležitým faktorem u těchto, ale i dalších občanů je u nás dnes těžko pochopitelné vlastenectví, s jakým si lidé váží mírového úsilí a nezávislosti své země, její samostatné zahraniční politiky. Pro ně je Lukašenko správný a hrdý vlastenec, ctící běloruské zájmy, tradice a dějiny. A konečně není málo ani těch nerozhodnutých, kteří si při nevýraznosti a roztříštěnosti běloruské opozice položili otázku: „A kdo jiný?“

OBSE vypuzeno z Minsku

O místy takřka zběsilé reakci zemí NATO a poměrně váhavých vyjádření Ruska bylo už napsáno i řečeno víc než dost. Je jisté, že běloruští vládní představitelé nezapomněli na vlastní zkušenosti z událostí po „džínové revoluci“ z předchozích prezidentských voleb před čtyřmi roky, ani na obdobná „barevná“ povolební vystoupení v dalších postsovětských zemích a předem jasně varovali před narušením pořádku. Ani od pozorovatelů OBSE se po závěrech summitu v Astaně nedalo čekat nic nového než konstatování, že prý „Bělorusko bude ještě muset ujít dlouhou cestu, než bude možné považovat jeho volby za svobodné“. Nemohlo proto překvapit, že Bělorusko neprodloužilo úřadu OBSE povolení s lakonickým zdůvodněním, že „není objektivní důvod udržovat misi OBSE v Minsku“.

Lukašenko si na kurtu umí poradit s každým míčkem. V politice taky.

Do čela tvrdých kritiků, odmítajících jakákoli další jednání s ním a požadujících ostré ekonomické, vízové a další sankce, se postavili spolu s naším zahraničním ministrem partneři z Polska, Švédska a Německa. Jejich rozhorlení však zcela nesdílejí někteří jejich další kolegové. Objevily se ovšem i poněkud jízlivé komentátorské glosy, že v situaci, kdy má Unie dost svých starostí, by neškodilo Východní partnerství trochu upozadit a zejména, **jak bude Maďarsko za svého nastávajícího unijního předsednictví poučovat o svobodě tisku?**

Po šesti dnech blahopřálo i Rusko

Pro nás samozřejmě hlavní otázkou zůstává, jak se vzniklá situace promítne do běloruско-ruských vztahů. „Co se děje v Bělorusku, je vnitřní věcí této země,“ prohlásil D. Medveděv, který až po šesti dnech poměrně neobvyklou formou formálního dopisu pogratuloval A. G. Lukašenkovi k vítězství.

Důvodem zde zřejmě bylo, že v průběhu minských demonstrací bylo zadrženo i několik obyvatel ruské národnosti. Je vcelku jasné, že trhliny, které se v uplynulém období objevily ve vzájemných vztazích, si vyžádají delší časové řešení. Každopádně však **výsledky běloruských prezidentských voleb vytvářejí předpoklady pro kontinuitu všeho pozitivního, co bylo mezi oběma bratrskými zeměmi dlouhodobě budováno.**

Karel Dostál

Tuto stránku, věnovanou informacím o životě východoslovanských národů, řídí a rediguje Karel Dostál.

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Neodpustitelné chyby ministra K. Sch.

Když si Strana zelených vybrala pana Schwarzenberga za svého ministra (byl předtím v rámci „politické turistiky“ i u ODA) a on se stal ministrem zahraničí, lidé si říkali, že jako bohatý nebude mít zájem o nelegální obohacování, vzhledem k svému rodu povede asi jakousi „rakousko-uherskou“ politiku, jako člověk nasazený do politiky prezidentem Havlem bude zřejmě prosazovat zájmy USA, Německa, NATO. A zda teď, jako předseda TOP 09 bude mít snahu dodržovat i nějaké etické principy v politice?

Co když jeho západní mentoři provedou něco nekalého, bude to schvalovat?

Stane se ČR vzorovým satelitem?

Stane se Česká republika vzorovým satelitním státem, který umí říkat jen ANO? Podobnou situaci jsme za minulého režimu dlouho zažívali. Kdyby si pan Schwarzenberg přečetl a dodržoval smysl dvou významných mezinárodních dokumentů (přečetl si je vůbec?) a dodržoval smysl dvou významných mezinárodních dokumentů, nemuseli jsme teď de facto představovat poslušný, vazalský stát. To neznamená, že jsme se měli zříct svých dnešních spojenců, i když udělali závažné až tragické chyby, ale měli jsme si udržet rovnou páteř, nebát se ukázat své mínění a také věci prodiskutovat s občany republiky, s jejich volenými představiteli.

Helsinky – cár papíru

21. května 2008 při podvodném uznání samostatnosti Kosova, vedeného lidmi s přebohatou kriminální minulostí, ministr Karel Schwarzenberg vystoupil k hanbě své, i své země, zcela proti deklaraci o principech Závěrečného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě v Helsinkách (1975), stanovící:

„Účastnické státy budou respektovat teritoriální integritu každého účastnického státu a podle toho se zdrží jakékoli činnosti, namířené proti integritě, politické nezávislosti nebo jednotě kteréhokoli účastnického státu.“

A ministr Schwarzenberg postoupil takto hanebně nejen proti Závěrečnému aktu z Helsinek, ale i proti rezoluci čís. 1244 Rady bezpečnosti OSN z června 1999, která zaručovala pro Jugoslávii (v té době Jugoslávská svazová republika, tj. Srbsko+Černá Hora) i po okupaci jednotkami NATO její svrchovanost nad provincií Kosovo.

Nic ze slibů se nestalo

Kromě toho rezoluce uváděla i návrat určitého počtu vojska Jugoslávie (Srbska) do Kosova, bezpečný návrat všech uprchlých a vyhnaných Srbů, Romů, Goranců, jakož i projugoslávských Albánců (přes 250 000 lidí), navrácení uloupených majetků. **A nic z toho se nestalo.** Okupační správa v měsících po okupaci nezabránila loupení, násilnostem i vraždám proti Srbům, Romům, Gorancům, projihoslovanským (prosrbským) Albáncům, nezabránila vyloupení, poškození až zničení kolem sta srbských starobylých sakrálních objektů na Kosovu a dalších 40 pak za „křišťálové noci“ v březnu 2004.

Při aktu uznání Kosova za samostatný stát Karel Schwarzenberg nekonzultoval parlament, jednal proti vůli prezidenta V. Klause, v rozporu s mezinárodním právem.

Následky agrese proti Jugoslávii v roce 1999 za 78 dnů barbarského bombardování země BEZ schválení Radou bezpečnosti OSN byly obrovské, tisíce civilů byly zabity a zmrzačeny. Škody byly vyčísleny na 50 miliard US dolarů.

Náš ministr Schwarzenberg vůbec nereagoval na skutečnost, že NATO se svou agresí zcela zesměšnilo, pošlapalo zakládající Chartu organizace NATO, jejíž článek I ze dne 4. dubna 1949 říká:

„Strany se zavazují, jak bylo vyloženo v Chartě Spojených národů, že vyřeší jakýkoli mezinárodní spor, ve kterém by mohly být angažovány, mírovými prostředky takovým způsobem, aby nebyly ohroženy mezinárodní mír a bezpečnost a spravedlnost, a že se ve svých mezinárodních vztazích zdrží hrozby nebo užití násilí jakýmkoli způsobem, který by neodpovídal záměrům Spojených národů.“

Ministr Schwarzenberg postupoval prostě zcela neeticky. Pokládal významné mezinárodní mírové dokumenty za cáry papíru. Znova se ptáme, četl je vůbec?

Proti Srbsku jako za Mnichova

Nepostupovalo tak i Hitlerovo Německo ve třicátých letech? **Ministr Schwarzenberg, aby byl poslušen svých „spojenců“, jednal proti Srbům zcela na úrovni mnichovské zrady z roku 1938.**

V době Mnichova mi bylo 13 let. S rodiči jsem žil v Bělehradě. Otec mě odvedl koncem září 1938 před naše vyslanectví. Tísnily se tam veliké zástupy Srbů, hlásících se jako dobrovolníci do československé armády. Tisíce Srbů demonstrovaly tehdy v Bělehradě s hesly Budeme bránit Čechy! (Branićemo Češku!), Ať žije Beneš! (Živeo Beneš!). Já jsem to viděl na vlastní oči a nikdo mi to nevymluví. Ani pan ministr.

Zrada srbsko-českých vztahů

Ministr Schwarzenberg nezodpovědně, lehkomyslně zradil bratrské vztahy Čechů a Srbů, platné i za Rakouska-Uherska a pokryl hanbou naši zahraniční politiku. Zajistil nám vazalskou roli.

Prof. Dr. Rajko Doleček
(Kráceno)

Očima odhalení z WikiLeaks

Zprávy z WikiLeaks doposud nevedly k většímu přehodnocení srbské zahraniční politiky. Zajímavým názorným příkladem je vztah mezi Srbskem a Spojenými státy. Co však vešlo ve známost? Například to, že prezident Boris Tadić a jeho stoupenci již několik let připravovali odevzdání Kosova, ačkoli předstírají něco jiného, a že před Bruselem a Washingtonem kapitulovali na všech frontách.

Toto hodnocení se nyní díky WikiLeaks stalo známou vědomostí. Tadić a jeho tým se chovají přesně tak, jak se tam popisuje. Zejména stojí za povšimnutí zpráva odeslaná americkou velvyslankyní v Bělehradě Mary Worlickovou, jejímž předmětem je jednání s Tadićovým poradcem pro zahraniční politiku Jovanem Ratkovićem.

Tadić neříká, co si myslí

Velvyslankyně sdělila obavy USA z náznaků svědčících o tom, jak Srbsko bude pokračovat v přístupu ke Kosovu... Ratković řekl, že prezident se soustředil na otázku vážnější a **věří, že Srbsko nemůže zůstat natrvalo stranou NATO, ale neříká to otevřeně z důvodu politické citlivosti této otázky.**

Tadič jedná rovněž v rozporu s usnesením Národního shromáždění o vojenské neutralitě Srbska (prosinec 2007), která členství v NATO znemožňuje. Jedná proti drtivé většině lidí v Srbsku, která je proti vstupu země do paktu, který ilegálně bombardoval Srbsko po 78 dnů v roce 1999 a poté amputoval část jeho suverénního území a přeměnil ji v semeniště kriminality lovců orgánů-džihádistů. Jedná v rozporu se svými vlastními veřejně pronesenými výroky **(„Srbsko zůstane neutrální“),** zatímco jeho poradci poskytují konspirační ujištění velvyslankyni USA, že taková slova nelze brát vážně, protože neříká „politicky citlivému“ národu to, co si skutečně myslí.

USA: Donutit Srby v Bosně k samolikvidaci

Podle velvyslankyně Worlickové jí Ratković znovu opakoval, že se srbská vláda „nedá strhnout k tomu, co si podle něho přeje většina obyvatel Republiky srbské v Bosně, totiž odtržení se a připojení k Srbsku“.

Připomíná se i mise Jamese Steinberga, vyslance ministryně Hillary Clintonové z konce roku 2009, jehož účelem je **přinutit Republiku srbskou v Bosně k samolikvidaci.** Není překvapivé, že bosenští Srbové návrhy odmítli, protože by jim odňaly zbývající prvky samosprávy garantované Daytonskou smlouvou.

Stanislav Hrzina
(Z internetu)

Volání po Daytonu II.

Po 20 dnech intenzivních jednání byla před 15 lety 21. listopadu 1995 podepsána v Daytonu v USA smlouva, která ukončila občanskou válku v Bosně a která stála téměř 100 000 životů. Dříve chorvatské katolické obyvatelstvo, srbské pravoslavné a muslimské v případě Bosňanů, bylo před válkou úzce spojeno často i sňatky, téměř třetina obyvatel žila ve smíšených manželství. Ale etnické spory Bělehradu a Záhřebu tomu udělaly konec. Dnes jsou v zemi tři etnické homogenní oblasti. Dayton takové rozdělení v principu potvrdil, ale neprosadil, aby se vyhnaní podle příslibu mohli vrátit do svých domovů.

Dnes v Bosně existují dvě entity: Srbská republika a Chorvatsko-bosenská federace. Něčeho bylo přece jen dosaženo. existuje spojená armáda, vnější hranice jsou zajišťovány společnou policií. V Haagu bylo odsouzeno více než 100 válečných zločinců. Bývalý chorvatský prezident Stipe Mesič požaduje dokonce Dayton II. Východisko však není v dohledu. (Lš)

Dvojí metr pro Chorvatsko

Chorvatsko stále ještě neprojevuje dostatek politické vůle k pronásledování válečných zločinů spáchaných v první polovině 90. let minulého století.

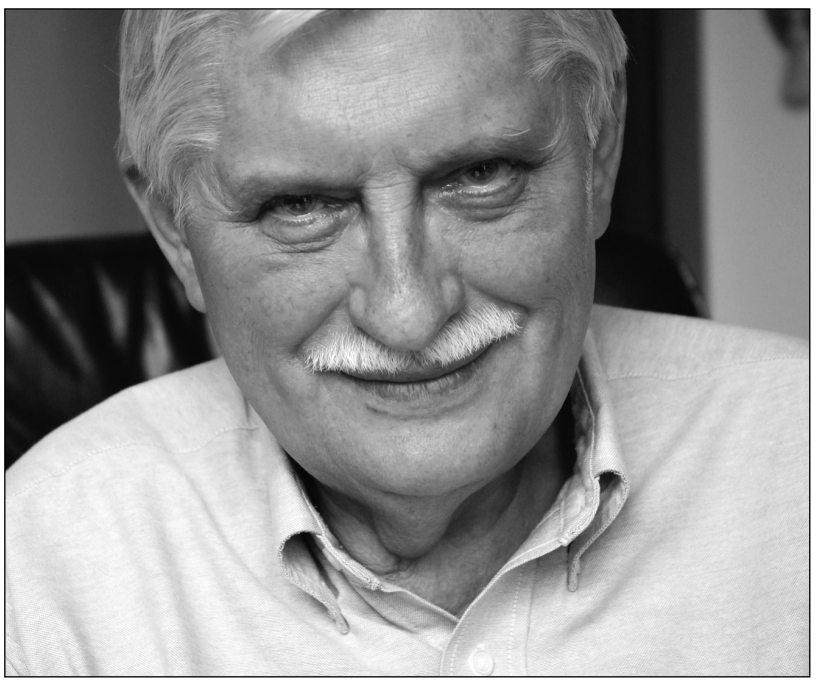
Uvádí to zpráva mezinárodní organizace Amnesty International (AI), která byla zveřejněna v Záhřebu. Chorvatsko podle ní nemá pro účinný postih válečných zločinců dostatečnou legislativu ani příslušné justiční nástroje.

Zločiny spáchané během války proti etnickým Srbům se podle AI vytratily ze seznamu mezinárodně sledovaných priorit v roce 2005, kdy Chorvatsko zahájilo rozhovory o členství v Evropské unii. Stalo se tak i přesto, že postih válečných zločinců zůstává jednou z podmínek vstupu země do Evropské unie. Možná i proto, že EU měří dvojím metrem – a co jí vadí v případě Srbska, to v podání Chorvatska tolik „nebolí“... **(sh)**

Jiří Dienstbier – obhájce balkánských národů

V sobotu 8. ledna zemřel v Praze novinář, politik, bývalý ministr zahraničí a v současnosti senátor Jiří Dienstbier.

V jednom deníku byl jeho život uváděn slovy: „Málokterý politik měl život, který byl spíš dobrodružným románem.“ Ano, peripetie života tohoto člověka byly poznamenány jednou výraznou skutečností, a tou byl vztah k jeho vnitřnímu přesvědčení. Jeho názory jsou spojovány se stavem celé společnosti. Jiří Dienstbier se nebál projevit svůj názor, i když nebyl v linii většinového názoru. Pozastavme se u vrcholného momentu jeho politické i lidské kariéry, kdy byl zvláštním zpravodajem OSN pro lidská práva v bývalé Jugoslávii. A byl to právě on, kdo jako jeden z mála pozvedl svůj hlas proti agresi, která vyústila v bombardování Jugoslávie. Zatímco jedni si ostudně vymýšleli humanitární bombardování (Václav Havel), svůj hlas pozvedl i přesto, že nesouhlasil s názory svých některých dosavadních přátel a v podstatě se s nimi rozešel. Své poslání v boji za lidská práva bral nekompromisně a s plnou vážností. S takovou úctou ho právem v těchto dnech vzpomínali i příslušníci balkánských národů.

V osobě Jiřího Dienstbiera odešel politik a člověk, který byl mnohdy společností nedoceněn a těžko získával širší podporu právě pro své zásadové postoje. Je symbolické, že těsně před smrtí mu rada Jihomoravského kraje udělila Cenu Františka Alexandra Zacha za významný příspěvek k česko-srbským vztahům. Žel, k jejímu předání již nedošlo.

Odchod Jiřího Dienstbiera je ztrátou pro celou českou společnost. **Stanislav Hrzina**

Vyloučen z rodiny

Členové černohorské rodiny, ze které pochází srbský prezident Boris Tadić, se rozhodli ho – podle srbských internetových zdrojů – vyloučit ze své rodiny.

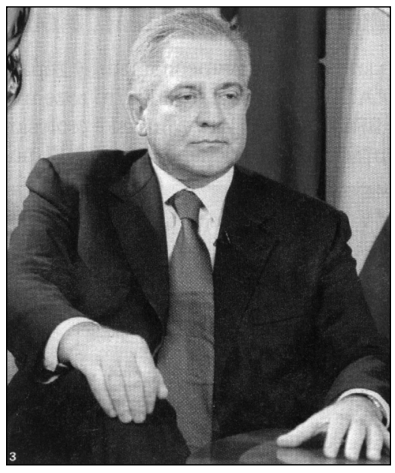
„Hanba mu za to, co způsobil Radovanu Karadžićovi, našemu sousedovi (Dr. Karadžić také pochází z Černé Hory), se nedá žádným způsobem ospravedlnit. Nemůžeme mu odpustit takovou hanbu, jakou na nás uvrhl,“ říkají členové rodinného klanu, kteří podepsali iniciativu za vyloučení srbského prezidenta z rodiny Georgyho Tadiće, bratrance Borise Tadiće, který je též signatářem petice spolu s dalšími členy rodinných klanů Kočojevičových, Dublječovičových a Vašovičových.

„Je poprvé v dějinách rodiny, kdy její potomek prodal Srba. Pět milionů dolarů je velká suma, ale odolali jsme množství výzev, když šlo o naši čest, tradici, tvář a důstojnost. Bohužel Boris Tadić selhal v jednoduché záležitosti – a to je něco, co nelze odpustit. Musíme chránit čest naší rodiny takovým způsobem.“ **(SV)**

Neušlo nám

■ Expremiér na útěku

Chorvatský premiér Ivo Sanader (57) z let 2003-2009 je na útěku. Týdeník Týden má o tom podrobnosti: „Studovaný romanista, literární vědec, novinový „spor-

ťák“ a divadelní intendant, v rodném Splitu se pokoušel dělat v mladších letech do byznysu, ale to mu nešlo. Z politiky odešel z ničeho nic. Když chtěl zpět na výsluní, kolegové ho z jeho partaje vyhodili. Když vyšetřovatelé začali rozplétat propletence podivných vztahů z jeho éry, stal se Sanader podezřelým ze zpronevěry státních peněz a zneužití pravomoci. Byl zbaven poslanecké imunity a po útěku ze země krátce před vydáním zatykače zadržen v Rakousku. Chorvaté zmrazili jeho majetek a požádali Vídeň o jeho vydání.“

■ „Král“ Černé Hory odstoupil

Milo Djukanovič (48) odstoupil 21. prosince 2010 z funkce předsedy vlády Černé Hory, prý aby měl více času věnovat se rodině a přátelům. Milo Djukanovič je nápadný již svou postavou: měří 1,94 m a pro rychlé zúčtování s politickými protivníky měl přezdívku „břitva“. Diplomaté a tajné služby věděly, že Černá Hora je svobodným přístavem pro pašeráky.

Djukanovič měl také velké zásluhy. Během náletů NATO na Srbsko nabídl bělehradské opozici útočiště a pro utečence z Kosova otevřel hranice. Později se omluvil Chorvatům za útoky na Dubrovník. Přes odstoupení zůstává Djukanovič vlivnou osobností: nadále je předsedou Demokratické strany socialistů (DPS) a ovlivňuje mnohé v pozadí. (Lš)

■ Kusturica otevíral v Praze výstavu

Pražská Galerie Dea Orh byla v listopadu hostem výstavy obrazů černohorského umělce Voja Staniče. Výstavu otevřel a umělce představil režisér Emir Kusturica slovy: „Stanič je moderní reinkarnace odkazu nizozemského mistra Pietra Bruegela a pokud jde o jeho výtvarné nápady, pohybuje se na hranici mezi naivním uměním a surrealismem.“

■ Dojde v Kosovu k procesu?

Prokuratura Evropské unie v Kosovu připravuje žalobu na gang obchodníků s lidskými orgány, hlavně s ledvinami. Členové gangu jsou obviněni, že v roce 2008 vylákali zhruba dvacet lidí ve hmotné nouzi, jimž slíbili vyplatit v přepočtu asi 360 tisíc za darování ledviny. Jednalo se převážně o občany zemí bývalého Sovětského svazu. Operace proběhly na klinice v Prištině, zisk za jednu ledvinu se pohyboval v řádu milionů. Na spojení Kosova a kšeftu s lidskými orgány upozornila první Carla del Ponteová, kdy tento kšeft spojila s albánskými povstalci a premiérem Kosova Hashimem Thacim. Pro zajímavost – správcem OSN pro Kosovo byl tehdy Bernard Kouchner, současný francouzský ministr zahraničí.

■ Walker o „velké Albánii“

Šéf někdejší vyšetřovací mise OEBS na Kosovu William Walker se nechal slyšet, že podporuje myšlenku připojení Kosova k Albánii a vytvoření **„velké Albánie“.** Dále řekl, že Bělehrad by se měl před zahájením vyjednávání s Prištinou Kosmetu (Kosovo a Metohije – pozn. red.) omluvit za to, co udělal před a v průběhu roku 1999.

Tuto stránku, která je věnována zpravidla problematice jižních slovanských národů, řídí a rediguje Stanislav Hrzina.

Neušlo nám

■ Epopej zatím nikam nevandruje

Na konci loňského roku sešli se nový pražský primátor Bohuslav Svoboda (ODS) a nový starosta Moravského Krumlova Tomáš Třetina (TOP 09) a dohodli se, že Slovanská epopej zatím nebude do Prahy převážena, „pravděpodobně až do podzimu tohoto roku“, sděluje tisk. Pozdvižení, které vyvolali jejich předchůdci, marné ale nebylo – Muchovo velkodílo dostalo reklamu, na jakou by normálně prostě nemělo. (zí)

■ Poslední dny Tolstého

Ruský film *Poslední stanice* s digitalizovanými archivními snímky L. N. Tolstého z let 1908-1909-1910 byl natočen v Petrohradu za spolupráce s německými partnery k 100. výročí úmrtí světově proslulého spisovatele (2010). Film byl vřele přijat na 15. literárním semináři v Jasné Poljaně, kam přijeli i zástupci rodiny – tentokrát 130 (poprvé se sjeli v r. 2000) a dále byl distribuován do více než stovky měst po celém světě. Následně bude „cestovat“ do Itálie, Anglie, Německa, USA, Mexika, Francie, znovu USA, Argentina, Portugalsko, Čína u příležitosti tolstojovských seminářů, festivalů. atd. (vac)

■ Proč je Tolstoj bez Nobelovy ceny

„V tomto světě se rozdává tolik cen, že je téměř nemožné, aby se na každého zájemce alespoň jednou nedostalo,“ tvrdil mi tuhle v New Yorku značně otřelý literát. Víc jsem mu přitakával při opakování těžko oddiskutovatelné skutečnosti, že vavříny (doprovázené značnými finančními částkami) jsou nezřídka obdarováváni nikoli nejznamenitější tvůrci.

Cena Nobelova – ta zcela nejprestižnější a též nejvýnosnější (přes milion dolarů, nepodléhajících dani z příjmu) – se přece uvedla trapností hned od prvopočátku. **Tehdy v roce 1901 byl suverénním kandidátem bez logické konkurence Lev Tolstoj.** Tak soudila i komise pověřená volbou.

A právě za předpokladu tohoto jistého vítěze jednotliví členové poroty se rozhodli hlasovat pro některého z outsiderů. Vítězem se nakonec stal francouzský básník **Sully Prudhomme (1839-1907)**; od doby tak problematické pocty znám zejména jako laureát ceny, která patřila Tolstému. (JV)

■ Cenu Stefana Heyma získal Bora Čosić

Mezinárodní cenu Stefana Heyma 2011 získal Bora Čosić. Cena dotovaná částkou 40 000 euro se uděluje každé tři roky. Připomeňme si: Stefan Heym (1913-2001) byl antinacista, po r. 1933 přerušil v Německu studia a přes Prahu emigroval do USA, kde začal studovat v r. 1935 a v r. 1943 se stal vojákem USA. Stefan Heym, rodák ze Saské Kamenice, zemřel v Izraeli. Loni bylo Cenou Stefana Heyma oceněno dílo srbského spisovatele a satirika Bory Čosiće (78). Sdělila to primátorka Saské Kamenice Barbara Ludwigová. Čosić svojí ironicko-clownskou knihou *Úloha mé rodiny na světové revoluci* (1969) naznačil zánik Jugoslávie z perspektivy dítěte. (Lš)

■ O „pražském jaru“ rusky

Vstřícně vůči perspektivě socialismu vyznívá recenze s názvem *Socialističeskaja reformacija* od Vjačeslava Dašičeva, doktora historických věd (Litgazeta č. 34/2010). Studii Rok 1968 – Pražské jaro – Historická retrospektiva (Nakl. Rosspen, Moskva 2010) připravil vědecký tým historiků, archivářů, veřejných činitelů, diplomatů a novinářů z Ruska, ČR, Srbska a Maďarska. Publikace je věnována téměř zcela událostem roku 1968. Autor často cituje myšlenky a úvahy PhDr. Čestmíra Císaře. (vac)

■ Muzeum Rabočij a kolchoznica

U příležitosti zářijového Dne města bylo v Moskvě otevřeno *Muzeum Rabočij i kolchoznica* (dělník a kolchoznice), v němž jsou vystaveny ukázky sochařských prací Věry Muchinové a Borise Iofana. (vac)

Kytice s hodnotou Babičky

Česká literatura si letos připomíná 200 let od narození K. J. Erbena

Dospělí i děti v Čechách odedávna znali jméno tohoto úsměvného autora především z jeho pohádek nebo překrásné baladické Kytice. Erben toho napsal a vykonal dost za svůj poměrně nevysoký věk. Jeho život byl plný starostí o živobytí rodiny, o nemocnou ženu, která mu nechala tři děti k vdovskému údělu, o věčné studium od mládí až po zralý věk.

Letos si vzpomeneme 200. výročí od jeho narození. Narodil se 7. listopadu 1811 v Miletíně. V Hradci Králové vystudoval gymnázium a v Praze později filozofii a práva, která dokončil roku 1837. Za studií se musel sám živit, kde se dalo, byla bída a praxe, kterou nastoupil u soudu, bezplatná. Otec mu posílal do Prahy jen čerstvý chléb, jaký maminka Erbenová s láskou synovi pekla. Nic víc, jen ten veliký pecen.

Nabídka opisovat pro Františka Palackého *Historii církevní* od Skály mu umožnila seznámit se s tímto váženým mužem. Poradil mu, aby vystoupil ze státních služeb a živil se vědeckou prací. Od několika českých šlechticů mu vymohl na šest let stipendium, a tak mohl shromažďovat materiály pro zamýšlenou historii českých významných rodů. Roku 1843 opustil úřednickou dráhu a věnoval se studiu venkovských archivů a studiu historie aristokratů, ale také historii života prostého lidu, zvyků, krojů a písní.

Palacký seznámil Erbena s rytířem Janem Neuberkem, a tito dva přátelé a další navrhli mladého muže na jmenování **sekretářem Královské české společnosti nauk.**

Poctivost, zaujatost pro dílo, vlastní zájem a láska k české řeči vedly Erbena k dalším postům. Na doporučení J. Neuberka se stal asistentem muzea a ve 40 letech **archivářem města Prahy** (1848).

V soukromém životě byl šťastný. Oženil se se svou studentskou láskou Barborkou Mečířovou. Byla to moudrá žena. Chápala úsilí svého muže v obrozenecké době. Dala mu tři dcery a dokázala vést tichou a klidnou domácnost ve vší skromnosti, ale v dostatku potřebného pro výchovu dětí. Karel Jaromír měl dobré zázemí a dařilo se mu psát i studovat. Tak to trvalo patnáct let. Potom přišla náhlá choroba a štěstí rodiny ukončila smrt dobré manželky a matky.

Přešel i čas dlouhého truchlení. Tehdy ho dobrá sestřenka, která se starala o jeho domácnost i děti, seznámila s čtyřiadvacetiletou, o polovinu mladší dívkou, než byl vdovec Erben. Žofie Mastná přilnula k nevlastním dcerám a svého manžela si nesmírně vážila pro jeho schopnosti básnické i vědecké. „Dobrotou srdce a zdravou myslí mu rozjasňovala život.“

Do roka mu darovala syna a pečovala o početnou rodinu, jak nejlépe mohla. To už byl Erben členem mnoha vědeckých společností, byl respektován u všech spolkových činitelů, a tak byl roku 1867 vyslán jako přední člen české delegace na moskevskou národopisnou výstavu, jež se stala **slovanským sjezdem.**

Nebylo národní události, aby k ní nevolali Erbena. Pro vlastní tvorbu nastavoval noci. Vznikly tři díly *Písně národní v Čechách, Slovo o písni národní, Prostonárodní písně a říkadla, Sto prostonárodních pohádek a pověstí slovanských, Dva zpěvy staroruské*. Veselohra *Sládci* přeložená do němčiny, polštiny, švédštiny a chorvatštiny.

Na podnět Františka Palackého vydal *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae;* na podnět Jana Neuberka *Harantovy cesty do svaté země* (1855) a *Legendy o sv. Kateřině* – vyšlo v edici děl staré české literatury i s díly Husovými.

Přehled Erbenových děl by pokryl několik listů, a proto my se zmíníme jen o **Kytici**. **Měla hodnotu Babičky B. Němcové a také se stala v české literatuře trvalkou.** Je to dílo básnicky krásné, s překrásnou češtinou. Jsou to ovšem balady a ty bývají smutné. I doba totiž byla

těžká v tom čase bojů za ujařmený český národ, který se právě probouzel. Kdo by neznal balady *Zlatý kolovrat, Vrba, Vodník, Polednice, Záhořovo lože, Lilie, Poklad, Svatební košile, Dceřina kletba!* Po **Kytici** těchto balad sáhli i naši skladatelé: Antonín Dvořák pro své symfonie, Fibich pro melodramy. A v naší době filmaři...

Karel Jaromír Erben zanechal po sobě veliké dílo, tři dcery, synka a plačící manželku. Mnoho čtenářů a mnoho přátel. Zemřel 21. listopadu 1870, v 59 letech – na plicní chorobu. **Dagmar Štětinová**

(autorka je spisovatelka)

Setkávání se slovanskou poezií – Bulharsko

Vatjo Rakovski (1925-2008), bulharský básník, překladatel, autor děl pro děti a mládež, dlouholetý redaktor literárního měsíčníku, diplomat v Praze. V r. 1953 vyslán do Prahy k zdokonalení v češtině – stal se jedním z největších překladatelů a popularizátorů české a slovenské poezie v Bulharsku (vydal tři antologie). Vlastní tvorbu představil v jednatřiceti sbírkách převážně civilní poezie s lyrickým nábojem a vírou v člověka jako tvůrce hodnot a v dalších jednačtyřiceti výborech, překladech dramat, pohádek atd. České ukázky (1987-2005): *Bulharské jaro, Jižní vítr, Bulharská poezie 20. stol., Jak plachá voda, Chci ti něco říci, světe*. Předkládáme alespoň dvě z jeho básní:

Víra
Pod touto zemskou klenbou,
tam, uprostřed mlýnů La Manchy,
je prý dokonce život pro chudé rytíře.

Odpusť mi, můj milý Sancho Panzo,
ty jsi též téhle země věrný plod –
co by byl bez tebe Don Quijot?

Jak by mohla v rytířství odvaha žít,
nebýt tvého rodu a nebýt tebe,
z jehož utrpení až zebe?
Jak bych já mohl pod touhle klenbou
být

bez větrných mlýnů, bez ní,
aniž bych zápasil, myslel a snil,
bez zpovědní víry, jež vkládám
do života
verše, poezie a Dona Quijota?

Za trochu lásky
Za trochu lásky šel bych světa kraj...
Jaroslav Vrchlický

Za trochu lásky
objel bych celý svět na kole,
na oslu, na koni.

Zeměkouli bych prošel křížem krážem
jako chudý pěšák.
Kráčel bych vedle tebe
jako Seifert –
český básník –

a všechna moře,
všechna moře
i se všemi loďmi
bych ti daroval

za trochu lásky.

Přeložil Ivan Dorovský
(In Chtěl bych ti něco říci, světe, 2006)
(vac)

Dostojevskij vypovídá i o nás

Literární historik Radko Pytlík u „zpovědi“

● Společnost F. M. Dostojevského uspořádala besedu nad knihou, kterou jste mu věnoval. Proč se dnes vůbec bavit o jeho díle?

Protože je klíčem k mnoha problémům duchovním, ale i kulturně politickým. Je jedním z největších představitelů ruské myslitelské tradice jako třeba Tolstoj. O něm se bavíme běžně, proto-

že dělal historická plátna, ale o Dostojevském, který šel do hlubiny duše a studoval člověka z hlediska nejniternějších pocitů, to je jakoby tabu. Zdá se být příliš složitý.

● Vaše kniha F. M. Dostojevskij – život a dílo ho vnímá v širokých souvislostech. Co si myslíte, že je z jeho díla po sto padesáti letech nejdůležitější?

Především přemýšlivost. Byl to člověk velice vzdělaný. Poznal i západní civilizaci, kulturu, byl v Londýně, v Paříži, žil pět šest let v emigraci. Mluvil perfektně francouzsky a německy, znal dějiny náboženství, což se projevilo i v románech, především v Bratřích Karamazových. Byl to člověk, který otevíral otázky, na něž nelze odpovědět jednoduchými schématy.

● Například?

Varoval společnost před technickou civilizací, která se tehdy projevovala rozvojem železniční sítě. Ze světové výstavy v Londýně v roce 1851 byl zklamán, protože představy, o nichž mu vyprávěl Černyševskij, o vytvoření tzv. křišťálového paláce, že technika sama o sobě osvobodí člověka i lidstvo a vyřeší všechny problémy, se ukázaly jako mylné. Záhy na ně upozornil nikoli tím, že by s nimi polemizoval, ale uzavřel se do nitra člověka a do sebe. Jeho Zápisky z podzemí jsou považovány za začátek moderní psychologické literatury.

● Čím si vysvětlujete, že Dostojevskij, jako jeden z nemnoha ruských klasiků žije v českém prostředí i po roce 1990?

Předtím byly diskuse o něm násilně uzavřeny, přitom česká tradice byla otevřena jeho dílu.

Prezident Masaryk podporoval jeho společnost i finančně. Po Říjnové revoluci k nám přišla značná část znalců jeho díla. Působili tu i naši jeho vynikající odborníci, například prof. Bohumil Mathesius.

Ale celá oblast je nyní ovlivněna politickými tlaky, přílišným strachem před Ruskem, i tím, že jsme se snížili ke konzumnímu způsobu života, kterým on pohrdal celým dílem, protože to byl člověk průšvihů, žijící neustále na pokraji bankrotu. Byl spisovatel bez majetku. Tehdy psali šlechtici jako Turgeněv. Jejich antagonismus se dokonce v Dostojevského díle projevuje tím, že ho karikuje.

František Cinger (Právo)

Kde hledat Fučíkův odkaz?

Odkaz Julia Fučíka v nových souvislostech domácích i zahraničních je stále oživován. V nových objevech, vydáních, provoláních, peticích, kontaktech, pietách.

Pro náročné čtenáře prahnoucí po objektivních informacích, prověřených recenzemi jako pravdivé a objektivní lze doporučit **IV. díl České literatury** (dotisk akademického vydání z let 1968-69 nakl. Publishing Praha, 1995) – jeho jmenný rejstřík odkazuje na pětatřicet souvislostí v tematických studiích. Například v tématu Próza proti fašismu:

„Výjimečným dílem tohoto okruhu prací se stala Fučíkova **Reportáž, psaná na oprátce** (1945), Vnějškové omezení („psáno ve vězení gestapa na Pankráci 1943“) mělo značný vliv na podobu svědectví, jež osciluje mezi stylizací ústředního hrdiny a autentickou výpovědí bezprostředního prožívání, mezi dějem a úvahou, mezi zprávou a pásmem filmových záběrů, mezi komentářem a fakty“ atd.

Přesnost, přehlednost a relativní úplnost vzhledem k době vydání poskytuje i výborný **Lexikon české literatury – osobnosti, díla, instituce, 1. díl** (Academia Praha, 2000). Fučík je jako ostatní autoři uveden v členění: přehled života a díla, faktografická dokumentace, přehled pseudonymů, přehled studií, článků, korespondence, bibliografie o Fučíkovi.

Velmi solidně zpracovaný a zdokumentovaný je medailonek věnovaný Juliu Fučíkovi ve významné regionální publikaci **Slavné osobnosti v dějinách Prahy 5 – Příběhy nevšedních životů – 1. díl** (nakl. Perseus, 2006). V „reprezentativním výběru osobností“ jsou medailonky Haška, Hašlera, Cvetajevové, Barranda, Víta Nejedlého, Šaldy, Frejky a desítek dalších, jejich činnost, působení či životní příběhy jsou ve vztahu k sledovanému regionu. Dílo je koncipováno jako populárně naučné čtení psané živým jazykem, s žánrově rozličnými „vstupy“. Například slova francouzského filozofa Jeana Paula Sartra o Fučíkově hrdinství, stať Julia Fučíka *Židé v české literatuře* s odkazem na pseudonym Karel Strnad, Nová svoboda, 16. 2. 1939 atd. V knize se nepřipomínají marné pokusy o zpochybnění autentičnosti **Reportáže**... Až po sepsání této knihy vyšlo úplné, komentované **vydání v nakl. Torst 1995**, ostatně brzy vyprodané. Unikátní vydání **faksimile** (věrné kopie) všech 167 lístků **rukopisné Reportáže vyšlo v Ottově nakladatelství v roce 2007**.

Jana Vacková

Stránku kultury řídí, rukopisy připravila a redigovala Jana Vacková.

HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE

Za objektivní hodnocení 2. světové

K 70. výročí Hitlerova vpádu do SSSR

Před 70 lety – 22. června 1941 – hitlerovské Německo věrolomně a bez vypovězení války vtrhlo do SSSR. Druhá světová válka tak vstoupila do své nejkrvavější etapy – sovětský lid stála na 27 milionů obětí. Ve své dvoudílné stati se nad poučením z této války zamyslel politolog Josef Kůta. Stať dnes dokončujeme.

Rudé náměstí 24. června 1945 – Přehlídka vítězství. Rudoarmějci odhazují před Mauzoleem V. I. Lenina prapory poražených hitlerovských jednotek.

Proti SSSR až na 200 divizí

Po celou dobu války působila proti SSSR drtivá většina nejlepších fašistických divizí. Tak ještě v polovině roku 1943 bojovalo proti SSSR 195 německých divizí a 2 brigády, zatímco v Africe dosáhl počet německých divizí nejvyššího čísla šesti a jedné brigády a v Itálii bojovaly dvě německé divize.

Ani v závěrečném období války, po otevření druhé fronty ve Francii, se tato skutečnost nezměnila, i když Německo bylo nuceno část svých sil přesunout na západ. Nerovnost front vyplývá i ze srovnání jejich početních stavů:

STAVY NĚMECKÝCH VOJSK 1. 7. 1944

Východní fronta: 172 svazků, 5 brig., 2,8 mil. voj.,
Italská: 22 svazků, 318 000 voj.,
Západoevr.: 66 svazků, 773 000 voj.

STAVY TĚCHTO VOJSK 28. 2. 1945

Východní: 207 svazků, 16 brig., 2 mil. voj.
Italská: 26 svazků, 280 000 voj.,
Západoevr.: 72 svazků, 3 brig., 700 000 voj.

Mimo to na sovětsko-německé frontě působily značné síly spojenců Německa. K 1. listopadu 1941 to například bylo 66 divizí a 13 brigád a ještě 1. července 1944 to bylo 51 divizí a 19 brigád.

Bitvy lokální a rozhodující

V této souvislosti je zajímavé srovnání tzv. rozhodujících bitev, které měly vliv na definitivní přelom ve válce. Západní historiografie i média zveličují zcela neúměrně význam severoafrického bojiště a zvláště bitvy u El Alameinu. Skutečnost je ale taková, že **v severní Africe působilo jen asi dvě až tři procenta všech německých sil.**

Ve druhé polovině roku 1942 to bylo celkem čtyři německé a osm italských divizí, jejichž část byla sice u El Alameinu poražena, ale jádro uniklo rozdrcení. Tato bitva, stejně jako vylodění amerických vojsk v Alžírsku a Maroku, měla jistě svůj význam, ale v podstatě nepřekročila **lokální charakter,** nezasáhla ani v nejmenším podstatně schopnost Německa vést další boj.

Zcela jinak tomu bylo u hlavních bitev do roku 1943 na východní frontě.

Tak v bitvě u Moskvy vedla sovětská vojska útok na šířce 1000 km a bylo při ní rozbito 38 elitních německých divizí a likvidováno 300 tisíc fašistických vojáků. **Bitva u Moskvy byla vůbec první prohranou bitvou Německa ve 2. světové válce** a vedle lidských a materiálových ztrát značně otřásla i sebedůvěrou hitlerovského velení i armády.

Vítězství Rudé armády u Moskvy donutilo fašistické velení k pokusu prorazit na jižním strategickém směru. Na konci roku 1942 se útočníkům podařilo postoupit až ke Stalingradu a na úpatí Kavkazu. Úžasná životaschopnost státního zřízení SSSR a jeho ekonomiky se projevila v tom, že do konce roku 1942 byla provedena úplná přestavba průmyslu a ten byl schopen plně zabezpečovat potřeby fronty.

Současně byl SSSR schopen vytvořit dostatečnou strategickou převahu sil na tomto směru a přejít k protiúderu. **Stalingrad byl druhou velikou porážkou, která vážně oslabila síly fašistického bloku.** Ztráta 32 divizí, 2 tisíc tanků a 2 tisíc letadel byla natolik citelná pro vypjaté zdroje Německa, že se mu již nikdy nepodařilo získat nazpět ztracenou iniciativu.

Stalingradem začal rok velikého přelomu ve válce, který byl dovršen zničením fašistického útočného uskupení v Kurském oblouku. Zde nepřítel ztratil 30 divizí a více než půl milionu vojáků, asi 1,5 tisíce tanků, tři tisíce děl a více než 3,5 tisíce letounů.

V bitvě u Kurska se poprvé podařilo vytvořit absolutní převahu všech sil a prostředků ve prospěch Rudé armády. V živé síle to bylo 1,4krát, v počtu děl a minometů 1,9krát, v počtu tanků a samohybných děl 1,3krát a v letadlech 1,6krát.

Zahraniční pomoc Rudé armádě

V západní literatuře je velmi rozšířené tvrzení, že rozhodující pro bojeschopnost Rudé armády byly dodávky válečného materiálu, především ze Spojených států, že bez nich by SSSR nedokázal zacelit rány prvního období války a zesílit svou vojenskou moc natolik, aby byl schopen Německo porazit.

Co vysvitne z čísel a faktů?

V nejtěžším prvním období války byla pomoc minimální. Poměrně největší dodávky amerického materiálu do SSSR přicházely v letech 1942-1943. V této době dostal SSSR 2400 tanků (sám vyrobil téměř 50 tisíc tanků), 3000 letadel (vlastní výroba SSSR 60 000 letounů). **Za celou dobu války nepřekročila pomoc Západu 4 % dodávek z vlastní výroby SSSR.**

Prakticky za celou válku obdržel SSSR od USA, Kanady a Velké Británie 9114 tanků, 12 256 letadel, 5389 děl a některé další materiály. Přitom SSSR od počátku Velké vlastenecké války do konce roku 1944 vyrobil a dodal armádě 82 645 tanků a samohybných děl a 115 371 letadel. Přitom například tanky dodávané ze Západu byly převážně lehkých typů, neodpovídající náročným podmínkám vedení tehdejší války. O tom svědčí ostatně i telegram J. V. Stalina F. D. Rooseveltovi z 18. července 1942, kde se uvádí: „Považuji za svou povinnost upozornit, že jak tvrdí naši odborníci na frontě, americké tanky snadno hoří od zásahu protitankových děl...“

Výjimku tvořily nákladní automobily, kterých bylo dodáno stotisícové množství. Umožnily zrychlení práce týlu i pohyblivost útočících armád. **Celkové dodávky SSSR od USA dosáhly přes 9 miliard dolarů** a tvořily – jak už jsem uvedl – asi 4 % z celkových nákladů SSSR na válku. (Dodávky pro země britského impéria se uskutečnily ve výši 30 miliard dolarů.)

Fantastická evakuace

Byla to především heroická práce sovětských dělníků, žen, starců i dětí, organizátorská role VKS(b) a státu, která jen ve druhé polovině roku 1941 dokázala evakuovat 1360 velkých průmyslových závodů, přeorientovat celý průmysl a zemědělství pro potřeby fronty a zastavit pokles výroby ještě do konce roku 1941 a od druhé poloviny roku 1942 dodávat armádě vše, co k boji potřebovala.

Boje na frontě 4-6 tisíc km

Rozhodující význam sovětsko-německé fronty pro konečné vítězství protifašistické koalice vysvitne i z dalších údajů.

Tak šířka front, na které probíhaly boje, se pohybovala do konce roku 1944 od 4 tisíc do 6 tisíc km, zatímco nejdelší západoevropská fronta po invazi anglo-amerických vojsk ve Francii činila nejvýše 800 km, v Itálii a Africe dokonce jen 300-350 km.

Na východní frontě byla nesrovnatelně vyšší intenzita bojové činnosti. Vezmeme-li počet aktivních bojových dnů na této frontě za základ (100 %), pak na západoevropské frontě činila 22,2 %, na italské 37,3 % a na severoafrické 23,4 %.

Rudá armáda způsobila nepříteli také rozhodující ztráty, které nedokázal zacelit. Jen fašistické Německo ztratilo na východě téměř 10 milionů vojáků (mrtví, ranění, zajatí), 77 tisíc letadel, 48 000 tanků, 167 tisíc děl a minometů.

Západní historici také často uvádějí, že schopnost Německa vést válku byla ochromena v důsledku ničivosti leteckých náletů anglo-amerického letectva. Bylo tomu opravdu tak? Například B. Klein v knize Hospodářské přípravy Německa na válku zdůrazňuje, že masové nálety nezlomily vůli Německa k odporu a že jeho „celkový účinek zdaleka nesplnil očekávání tehdejších odborníků“.

Po Polsku nejvíce

Sovětský svaz přinesl pro vítězství nad fašismem také největší ztráty a oběti. Na frontě a v zázemí zahynulo na 26-27 milionů sovětských občanů a vojáků (počet se nově upřesňuje - SV). **Na tisíc obyvatel to bylo 116 mrtvých, po Polsku (220) nejvíce. Srovnatelné ztráty měla ještě Jugoslávie (108).**

Největší ztráty utrpělo obyvatelstvo západních republik SSSR – Ukrajiny a Běloruska. V Bělorusku zahynul každý třetí obyvatel.

V době války bylo zničeno 1710 sovětských měst, 70 tisíc vesnic, 32 tisíc důležitých průmyslových závodů.

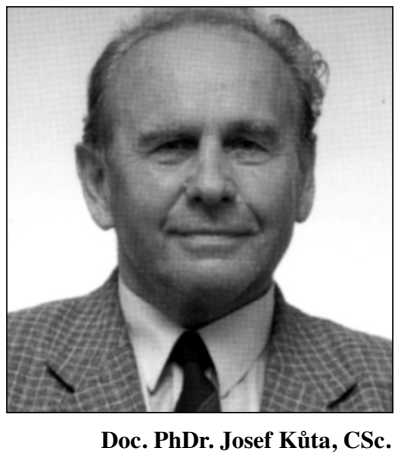
Naproti tomu ztráty Velké Británie činily 445 tisíc vojáků a 61 tisíc civilního obyvatelstva v důsledku náletů a USA 293 tisíc vojáků. Přitom území USA nebylo válkou vůbec dotčeno.

Z těchto faktů nesporně vyplývá, že rozhodující podíl na vítězství ve druhé světové válce měl SSSR, Pro sovětského vojáka, občana, ani státního činitele neexistovalo dilema, zda je důležitější vyrábět nebo bojovat za vítězství ve válce. Například americký historik A. Blum se snažil ve svém vystoupení „Voják nebo dělník. Dilema USA za druhé světové války“ na XIII. mezinárodním kongresu historiků roku 1970 v Moskvě dokázat, že to byla americká výroba, která sehrála rozhodující roli v porážce fašismu.

V Sovětském svazu stála otázka takto – **vše pro frontu, vše pro vítězství nad fašismem.** Všechno bylo podřízeno splnění národních, internacionálních a demokratických cílů války.

Taková jsou historicky doložitelná fakta. Je však nutné považovat za osudové štěstí, že **nebezpečí fašistického ovládnutí světa sjednotilo frontu několika desítek států a národů, potlačilo vzájemné spory i vlastní zájmy (byť dočasně).** Nikdo z nich nebyl v této válce zcela sám. To byl základní činitel vítězství.

Tkví v tom i trvalý odkaz – nezbytnost sjednocení světového společenství za pokrok, svobodu a demokracii, rovnoprávnost občanů i národů.

Doc. PhDr. Josef Kůta, CSc.
(mezititulky redakční)

Neušlo nám

■ Vliv katolíků v Polsku klesá

Vážnost katolické církve v Polsku je na nejnižším bodě od převratu. Vyplynulo z výsledků ankety, kterou uveřejnil 21. září 2010 varšavský Ústav pro výzkum veřejného mínění. Nominálně se k církvi hlásilo 90 % obyvatel Polska. Anketa potvrdila klesající význam církve již po dvě desetiletí. Poslední drastický průlom v projevech sympatií odvozují varšavští komentátoři od událostí po leteckém neštěstí u Smolenska. V uplynulých týdnech vzplál spor kvůli dřevěnému kříži před varšavským prezidentským palácem. Část biskupů se domnívá, že kříž jako náboženský symbol by neměl stát před sídlem prezidenta. Jiná skupina biskupů podporovala fundamentalisty, kteří se označili za „obhájce kříže“. Biskupové byli nejednotní také při volbě prezidenta: jedni podporovali konzervativního vůdce opozice Jaroslava Kaczyńského, jiní byli pro politickou zdrženlivost.

■ Konec němčiny v ČR?

Podle rozhodnutí české vlády se zavádí na základních školách angličtina jako povinný předmět. Doposud mohli čeští žáci sami určit, který cizí jazyk si zvolili. Naposledy se rozhodli takto: anglicky 618 147, německy 111 196, rusky 19 378, francouzsky 6897 a španělsky 1805. Pro spolkového vedoucího Sudetského landsmanšaftu v Rakousku Gerharda Zeihsela znamená vládní rozhodnutí prakticky konec pro vyučování němčiny a „další vzdálení Čech od německého kulturního vlivu v minulosti“. Bude ovšem ještě existovat možnost později si němčinu zvolit jako druhý cizí jazyk.

■ Tyrš byl původně Tirsch

Je málo známo, že český tělovýchovný svaz SOKOL měl německé zakladatele Tirsche (Tyrše) a Fügnera. V Berlíně žijící německý „otec tělocviku“ Ludwig Jahn (1778-1852) svým spisem Německé umění cvičit (1816) položil základy moderní tělovýchovy. V Jahnově duchu v Praze byl činný německý Pražský mužský tělovýchovný spolek. Češi a Němci cvičili v Praze společně v Malypetrově tělocvičně, mezi nimi byl také v Děčíně narozený Friedrich Emanuel Tirsch (1832-1884). Jako mladíček vyrůstal na jazykovém rozmezí, kde přicházel do častého styku s Čechy. Po návštěvě vesnických škol ve Vtelnu u Mostu přišel do Prahy, kde maturoval na gymnáziu z předmětu „čeština“, pak studoval filozofii na Karlově univerzitě a promoval jako doktor filozofie 17. 7. 1860. Ve stejném roce 1860 se setkal s Heinrichem Fügnerem (1822-1865). Otázkou českého tělovýchovného spolku se zabývali společně s bratry E. Grégrem a Juliem Grégrem (původně Gröger). 27. ledna 1862 byl povolen tělovýchovný spolek SOKOL. První slet se konal 1. 7. 1862 v Praze. Na promoční listině byl Friedrich Tirsch, později převážně Bedřich Tyrš.

■ Proč Jugoslávie zanikla?

Publikace německé autorky Marien Janine Calicové Geschichte Jugoslawiens im 20. Jahrhundert (Dějiny Jugoslávie v 20. století) je jedním z úhlů pohledu na otázku, proč Jugoslávie zanikla. Autorka je profesorkou dějin východní a jižní Evropy.

V prvních 25 letech po skončení druhé světové války se v Jugoslávii 5,5 milionu lidí přestěhovalo z venkova do měst, což bylo na Jugoslávii až moc, tvrdí autorka. Pro Jugoslávii kritickou byla ekonomická krize, která vznikla dlouho před smrtí Josipa Broze-Tita v květnu 1980. Krize vedla ke krizi mezi republikami v SFRJ. U Bohatých Slovinců vznikl „druh kolektivního egoismu z blahobytu“, který nebral již ohled na potřeby celého státu.

Ve volbách v r. 1990 se v mnoha republikách prosadila extrémní křídla. Ve volební rétorice výrazy jako „lid“, „národ“ neměly příčinnou souvislost s reálnými problémy. Vzniklý zmatek zrodil nejstrašnější válku, došlo i na etnické čistky.

Tento sloupek připravil
Jaroslav Liška

Stránku Historie řídí Jan Ondrovčák.

LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA

Stalo se v Bohosudově před 20 lety

Lidé často hovoří o hrdinství vojáků v době války a málokdo připouští, že přinášejí oběti i v době míru. O jednom takovém hrdinství, nezaslouženě zapomenutém, chci povědět.

Naše rodina se usadila na podzim roku 1991 v Krupce na severu Čech. Jednoho krásného dne nás náhoda přivedla na místní hřbitov, kde jsme k našemu velkému překvapení našli hroby ruských vojáků z roku 1991.

Všem je známo, že česká zem je poseta mnoha hroby ruských vojáků, kteří položili své životy v boji za svobodu tohoto lidu, dokonce v době napoleonských válek, ale aby nyní...? Téměř čerstvé hroby!

Ptal jsem se místních obyvatel, co se stalo. Jednoho dne mi Bůh poslal do cesty člověka, který měl pro ty chlapce ve vojenské uniformě dobré srdce. Pověděl mi, čeho byl svědkem.

V centru Krupky, v její části známé jako Bohosudov, byl rozmístěn tankový prapor sovětských vojáků. Přesněji, už se chystal vycestovat kamsi do Ruska, proto vojáci měli plné ruce práce s konzervací techniky. Bylo to 9. ledna 1991, šel obyčejný výcvikový den, když neočekávaně z věže jednoho tanku, zaparkovaného v hloubi garáže, vyšlehl hustý černý dým. Co tam začalo hořet a proč, není známo dodnes, ale vojáci pochopili, že vznikla mimořádně nebezpečná situace. V tanku se nacházel plný komplet nábojů, vedle stály další tanky, nedaleko od nich byl rozmístěn dělostřelecký oddíl, kousek dále měli protiletadloví dělostřelci své rakety, také se zde nacházely minomety.

Kdyby to vše vybuchlo, což se mohlo stát, Bohosudovem by to pořádně zatřáslo.

Kapitán Nikolaj Lvov, jak mu velela vojenská duše, skočil do druhého tanku, zahákl ho za hořící stroj, který odtáhl do bezpečné vzdálenosti. Poté vojáci požár uhasili. Za nějakou chvíli, když se z tanku už nekouřilo, se kterýsi z důstojníků rozhodl zalézt do poškozeného stroje... a v tu chvíli se ozval obrovský výbuch. Ocelový obr byl roztrhán na kousky, jako by byl z kartonu. Výbuch měl takovou sílu, že komise, jež sem přijela, i místní lidé nacházeli kovové části bojové techniky a kusy lidských těl i několik set metrů od místa tragédie.

Tehdy zahynulo sedmnáct lidí, bylo mnoho raněných, zázrakem však přežili, byť ranění, dva lidé, přestože stáli v blízkosti epicentra výbuchu. Neznám jejich jména. Jeden byl mechanikem, druhý zástupcem velitele pro techniku.

Lidí se tato tragédie hluboce dotkla, především pak ztráta mladých životů. Představitelé města a další občané Krupky pomohli vojenské posádce důstojně pohřbít zahynulé vojáky a slíbili, že budou o jejich hroby pečovat.

Když jsem vyslechl tuto hořkou historii, rozhodl jsem se, že každoročně přijdu se svou rodinou uctít památku oněch vojáků, a ve výroční den tragédie zapálím na jejich památku svíčku.

Jednou jsem u hrobů ruských vojáků zastihl starší Češku, která o ně pečovala. Řekla mi, že tehdy žila nedaleko od vojenské jednotky, a někteří vojáci k ní často přicházeli na návštěvu. Prostě spřátelili se. Hasiči, kteří k požáru přijeli, prý vyprávěli, že kdyby nebylo vojáků, kteří odtáhli hořící tank, Krupku by stihlo velké neštěstí. Proto mnozí z mých známých přicházejí dnes i k hrobům oněch ruských chlapců. Jsou to prostě naši bohosudovští chlapci. Bohužel, v Krupce to málokdo ví, jaký hrdinný čin vykonali, když hořící tank včas odtáhli a žel obětovali při tom své mladé životy.

Bylo tomu letos dvacet let. Máme z toho neštěstí někoho vinit? Nevím... Ale, jak jsem si ověřil, místní lidé si ten příběh pamatují.

Ať žije věčná památka těchto hrdinů, ať Bůh požehná jejich duším!

Otec **Miroslav Vachata,**
představený pravoslavného chrámu sv. Václava, Krupka

(Kráceno. Autor děkuje předsedovi ruskojazyčné organizace Kovčeg-Archa Anatoliji Orlovovi za pomoc, kterou mu poskytl při psaní tohoto příspěvku. Děkuje i plukovníkovi Anatoliji Tomnikovovi, prvnímu tajemníku Velvyslanectví Ruské federace, za pomoc při uctění památky sovětských a ruských důstojníků a dalších vojáků, pochovaných v Bohosudově.)

●●●

Pietní vzpomínka. V neděli 9. ledna se právě z iniciativy otce Vachaty konala v Krupce pietní vzpomínka u hrobu sedmnácti vojáků. Promluvil na ní senátor Jaroslav Doubrava, první tajemník ruského velvyslanectví Anatolij Tomnikov a zástupce vojenského přidělence plukovník Oleg Smirnov. (SV)

Plzeň Benešovi

Odhalení pamětní desky našeho prvního ministra zahraničí a druhého prezidenta Dr. Edvarda Beneše, státníka, který se zasloužil o vznik ČSR a její obnovení po 2. světové válce, se uskutečnilo 28. října 2010 na budově plzeňské školy, která nese jeho jméno, za přítomnosti hejtmana Plzeňského kraje Milana Chovance, bývalé krajské hejtmanky a současné poslankyně doc. MUDr. Milady Emmerové, CSc., poslance Ing. Karla Šídla a europoslance Jaromíra Kohlíčka. Byli přítomni zástupci občanských sdružení KČP, Vojáci proti válce, LKŽ a dalších. **Olga Novotná**
(Foto: Luděk Loukota)

Oprava

Ve Slovanské vzájemnosti č. 139 došlo zřejmě k tiskařskému šotku. Jsem uveden jako člověk z Velkého Meziříčí. Žiji však ve Valašském Meziříčí. Prosím o opravu.
Dipl. ing. Lubomír Petráš

Redakce se za tiskového šotka omlouvá autorovi i čtenářům.

Zo Slovenska do Hroznatína

Záver roka tradične býva obdobím bilancovania, pohľadnutia sa za prežitými dňami končiaceho sa roka. netradične po prvýkrát bilancovali dve navzájom programovo si blízke organizácie z Prešova a okolia - Klub českého pohraničia Východné Slovensko a Slovenský zväz protifašistických bojovníkov v Prešove.

Programová blízkosť a vzájomná prepojenosť niektorých členov oboch organizácií sa v priebehu roka potvrdili organizovaním a spoločnou účasťou na niektorých akciách. No najvýznamnejšou spoločnou akciou bol spoločný 4-dňový zájazd do Českej republiky, kde sme spolu s našimi priateľmi z Českej republiky navštívili rodisko generála Svobodu Hroznatín, obec Babice, hlavné mesto Prahu, hrad Lipnice nad Sázavou.

Počas týchto dní v Čechách sme sa s našimi priateľmi z KČP Vysočina a Novohradsko utvrdili o vzájomnej spolupatričnosti oboch našich národov, vzájomnej úcte, rešpekte a porozumení. Utvrdili sme sa v tom, že ani rozdelenie našej spoločnej republiky nemôže ovplyvniť naše vzájomné vzťahy, vzájomné stretávania sa, vzájomnú hodnotovú orientáciu v spoločnej činnosti, byť už dnes na území dvoch republík.

Nám najbližšou úlohou pre budúci rok je zabezpečenie pietneho už 5. stretnutia pri pamätníku posledných obetí v boji s banderovcami v lokalite obce Veľká Lodina. Aktívne sa chceme zapojiť do osláv 60. výročia prijatia zákona o ochrane štátnych hraníc.

Za pomoci našich priateľov z KČP chceme sa podieľať na realizácií zámerov rozšírenia pamätníka padlým ochráncom hraníc v Cínovci. Pri bilancovaní našej činnosti patrí sa nám vysloviť poďakovanie naším priateľom z KČP Novohradsko, Vysočina, Praha 6, Opava.

Poďakovanie vyjadrujeme priateľom Wasserbauerovi. Homolkovej, Jandovi a dnes, na náš veľký zármutok, aj Tebe tam hore, Františku!

Predseda KČP Východné Slovensko Andrej Kaščák v závere nášho bilancovani vyjadril poďakovanie členom p. Kasdardovi, N. Kaputovej, S. Olejárovej, M. Bilymu, J. Uhrikovi, ktorí v priebehu roka aktívne pracovali a podieľali sa na organizácií jednotlivých akcií.

Poďakovanie vyjadril tiež príslušníkom PZ SR v Kysaku za ich podporu a účasť pri zabezpečovaní pietneho stretnutia vo Veľkej Lodine. Nepochybujem, že naši členovia, spolu s členmi SZPB, nepoľavia vo svojej činnosti aj v budúcom období, do ktorého sme si spoločne popriali pevné zdravie, vitalitu a pohodu, uzavrel priateľ Kaščák.

Výbor Klubu českého pohraničia Východné Slovensko, ZO SZPB Z. Baňa – Sekčov vyjadruje úprimné poďakovanie, hlbokú úctu svojmu predsedovi priateľovi Andrejovi Kaščákovi. Nech Ti slúži zdravie, aby si napomohol splniť spoločné úlohy!

Peter Kasarda
Prešov (Kráceno)

Renčín vtipný i na nový rok 2011

Stránku rediguje Miloš Prošek.

Většina proti „stěhování“

Socha rudoarmějce od Josefa Malejovského, která stojí na okraji Tyršových sadů v Pardubicích, by prý měla být přestěhována, a to za několik milionů korun. Novinářům to sdělila primátorka Štěpánka Fraňková. Město totiž chystá obnovu Tyršových sadů. O sochu se teď zajímá veřejnost. V anketě na webových stránkách magistrátu je většina hlasujících proti stěhování. Názory odborné veřejnosti na stěhování sochy se různí. Historik a bývalý ředitel Východočeského muzea v Pardubicích František Šebek říká: „Jsem hluboce přesvědčen, že každá společnost, která stěhuje pomníky, začíná ztrácet respekt ke své minulosti.“

Helena Kubrtová, Týniště n. O.

Dvacítka lip na Moravě

Členové olomouckého Vlasteneckého sdružení antifašistů (VSA) si se zájmem přečetli zprávy o konání již Desátého všeslovanského sjezdu v Kyjevě ve dnech 13.-14. listopadu 2010. Jsme rádi, že duch slovanství je stále živý. Snahy o jeho potlačení jsou v poslední době tak silné, že každá vlastenecká aktivita podporující slovanství je nanejvýš potřebná. Naše VSA sdružuje ve svých řadách bývalé odbojáře, jejich pozůstalé, ale i mnoho sympatizantů. Jako první zareagovalo na výzvu Sedmého všeslovanského sjezdu v roce 1998 k vysazování slovanských lip, které by tak navázaly na vysazení slovanské lípy u příležitosti tohoto sjezdu v Praze. Začali jsme vysazovat lípy všude tam, kde v průběhu druhé světové války trpěli a umírali čeští a slovenští vlastenci. Na území Moravy a Slezska již za ty roky roste a kosatí se 19 lip, ať to je Ploština, Javoříčko, mnohé partyzánské obce na Valašsku, místa v bývalých Sudetech, jako např. Hlubočky u Olomouce nebo Moravský Beroun v bývalém pohraničí. Každé zasazení slovanské lípy organizujeme tak, aby oslovilo naše občany hlavně však mladou generaci, pro kterou pojmy „vlastenectví“ a „slovanství“ jsou již mnohdy nic neříkajícím slovem. Kromě vysazování slovanských lip pravidelně organizujeme ve spolupráci s Levicovým klubem žen v Olomouci „Setkání u samovaru“ s tematickým programem, který je vždy v duchu všeslovanské myšlenky a vlastenectví. Naše poslední setkání bylo věnováno nezapomenutelnému Juliu Fučíkovi.

Mrzí nás, že i přes naše lokální úspěchy se nám nedostává tolik pozornosti a podpory, jakou bychom si zasloužili, tím spíš, že předseda Celorepublikového výboru VSA př. Jozef Nálepka se s úspěchem zapojuje do činností v rámci všeslovanského hnutí. Přesto se budeme snažit neochabovat ve svých aktivitách. I přes pokročilý věk našich členů budeme i nadále pokračovat ve své vlastenecké a antifašistické práci už i proto, že to byli právě Slované, kteří v poslední kruté válce utrpěli největší ztráty. Na to bychom neměli nikdy zapomínat.

Ewa Konečná, Olomouc

Stačí jezdit za humna

Fejeton

Se zájmem pozoruji, jak se u nás rozvíjí cestovatelská vášeň. Sleduji, jak Češi cestují do stále vzdálenějších krajin. Vyhledávají ostrovy v Tichém a Indickém oceánu nebo v Karibiku. V Thajsku i na Mauriciu jsou někteří už jako doma – tedy alespoň ty dnešní „elity“. Jestli se dříve říkalo „co Čech, to muzikant“, je dnes možno s trochou nadsázky říci „co Čech, to malý Hanzelka“. S poznávací turistikou lze ovšem souhlasit. Vždyť už Svatopluk Čech ve stínu lípy tvrdil: Kdo za pecí se dočkal šedé hlavy, ten polovičním zůstal člověkem./ Jemnější mrav a názor žití pravý/ lze ve světě jen získat dalekém... Pro hrdiny tam vyprávěného příběhu byly tehdy dalekým světem Uhry, Benátky a Vídeň, což je z dnešního hlediska za humny. Ve svých Vzpomínkách z cest a života Svatopluk však radí zaměřit své cesty spíše do slovanských zemí. „Pobídky k vyjížďkám do zemí německých není třeba: cesta od nás v tu stranu je hodně vyjetá. A není pochyby, že tam lze mnohého užitečného poznání nabýti, mnoho památného a krásného spatřiti, mnohým požitkem umění a vyspělé civilizace se potěšiti, přitom pak dobře a ve všem pohodlí žíti...“ Dále pak Svatopluk Čech konstatuje: „V novější době houstnou řady našich výletníků do krajin slovanských: do Tater, slovinských Alp, Dalmácie – a také s blízkým Polskem máme živější styky. Snad v těchto pobratimských zemích najdeme menší pohodlí než na západě, ale jisto jest, že nám tu bude volněji, domáčtěji uprostřed spřízněného živlu...“

Pro cestování našel jsem v literatuře nejednu zkušenost. Například veliký Goethe upozorňoval, že „není nutné cestovat daleko, aby člověk zjistil, že všude je nebe modré.“ Jeho maminka, paní Kateřina, v jednom ze svých dopisů psala, že cestuje-li její syn z Frankfurtu do Mohuče, přinese odtud více poznatků než jiní z Ameriky. V této souvislosti mi přišlo na mysl německé přísloví: Když přijde vůl do cizí země, stejně se pozná, že je dobytek.

Občas se z médií dovídám, že cestovat do dalekých krajin může být riskantní. To když turisté kvůli své prestiži chtějí poznat co největší dálky a svěří svůj osud cestovní kanceláři, která pak během jejich pobytu v cizině zkrachuje a je nechá v té dálce „ve štychu“. To se mi pak vybaví parodie na kdysi populární šlágr z filmu Minulost Jany Kosinové: Modravých dálek volání/ husí mi kůži nahání...

Miroslav Kubín
Chlum u Třeboně

Blahopřejeme!

- **Miroslav Farták** z Mostu se dožívá 5. února 75 let.
- **Milan Kučera** v Hodoníně oslaví 11. února 65. narozeniny
- **Jaroslav Černý** z Dobříše, aktivista distributor Slovanské vzájemnosti, oslaví 75. narozeniny 13. února.
- **Jindra Nováková** z Prahy 6, členka SV od sjezdu r. 1998, oslaví 87. narozeniny 19. února.
- **Josef Šmejda** v Hradci Králové se dožívá 20. února 89 let.
- **Oldřich Indrák** ve Valašském Meziříčí bude slavit 70. narozeniny 26. února.
- **Věra Drobečková** z Plzně, aktivní členka SV ČR, oslaví 40. narozeniny 26. února.
- **Josef Havelka** z Prahy 3 oslaví 28. února 86 let.

Všem oslavencům, jmenovaným i nejmenovaným, blahopřejeme!

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST č. 140/2011, cena 8 Kč.
Vydavatel: JUDr. Jaroslav Weber, Dürerova 2, 100 00 Praha 10.
Řídí redakční rada: Jaroslav Weber (předseda), Zdeněk Hoření (šéfredaktor), Karel Dostál, Eva Holečková, Stanislav Hrzina, Jan Ondrovčák, Miloš Prošek, Jiří Stano, Mirko Svoboda, Jana Vacková.
Rukopisy přepsala Mgr. Libuše Koukalová, distribuci vede Alexandr Pospíšil.
Redakce a administrace: Slovanský výbor ČR, Politických vězňů 9, 111 21 Praha 1, III. patro, kabinet č. 147, tel./fax: 222 897 261, internetová adresa: http://slovanvyborcr.hostuju.cz.
Adresa e-mail: slovanvyborcr@volny.cz. Nevyžádané rukopisy nevracíme.
Příspěvky zaslané redakci nemusí vždy vyjadřovat její stanovisko.
Redakce si vyhrazuje právo úpravy příspěvku. Uzávěrka čísla dne 24. 1. 2011.
Časopis registrován na MK ČR pod reg. č. 8038.ISSN-1212-3315.